

INHOUDSTAFEL

- ..... **Woord vooraf**
- ..... **Allesbehalve een overgangsjaar !**
- ..... **Bestuursorganen en organogram**

..... ● **1. Kinderopvang** *Kwaliteit en competenties in de kinderopvang*

1. Kinderopvang in cijfers
  - 1.1 Aantal opvangplaatsen
  - 1.2 Aantal opvangvoorzieningen
  - 1.3 Aantal aanwezige kinderen
  - 1.4 Aantal verblijfsdagen
  - 1.5 Gemiddeld betaalde ouderbijdrage in de gesubsidieerde kinderopvang
2. Kwaliteitszorg
  - 2.1 Werken aan kwaliteitszorg voor de kinderopvang
  - 2.2 Kwaliteitsbeleid en -handboek
  - 2.3 Zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid in de kinderopvang
  - 2.4 Algemene kwaliteitswerking
  - 2.5 Competentiebevordering

..... ● **2. Preventieve gezinsondersteuning** *Versterking van de dienstverlening*

1. Zwangerschap en bevalling
  - 1.1 Infoavonden
  - 1.2 Prenatale consultatiebureaus
  - 1.3 Bezoeken aan pasbevallen vrouwen in kraamklinieken
2. De eerste weken, maanden en jaren van het kind: een professionele begeleiding op maat
  - 2.1 Individuele begeleiding aan huis
  - 2.2 Consultatiebureaus
  - 2.3 De vaccinatieactiviteit in 2004
  - 2.4 Gehoorscreening
3. Opvoedingsondersteuning 2004
  - 3.1 Informatie over opvoedingsondersteuning
  - 3.2 Werkvormen en methodieken opvoedingsondersteuning
    - 3.2.1 Individuele opvoedingsondersteuning
    - 3.2.2 Groepsgerichte opvoedingsondersteuning
  - 3.3 Partners in opvoeding
4. Bijzondere zorg en hulpverlening
  - 4.1 Hulpverlening aan kinderen in probleem- of crisissituaties
  - 4.2 Kindermishandeling
  - 4.3 Adoptie
5. Streven naar een kwaliteitsvolle dienstverlening

.....● 3. Inspectie

1. Inspectiebezoeken
2. Planning van de inspectiebezoeken
3. Een dynamische bezoekenplanning

.....● 4. De klachtendienst

1. Evolutie van het aantal oproepen bij de klachtendienst
2. Bespreking van de klachten over Kind en Gezin
3. Bespreking van de klachten over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin

.....● 5. Sociaal verslag

1. Personeelsopbouw
2. Leeftijd en geslacht
3. Overwegend vrouwelijk personeel
4. Diversiteit in de arbeidsverdeling
5. Focus op de regioverpleegkundige
6. Vorming en ontwikkeling
7. Sociale dienst
8. Aandachtspunten in het personeelsbeleid
  - 8.1 Sociale Maribel
  - 8.2 Aanpak van de uitvoering van het actieplan audit personeelsadministratie

.....● 6. Financieel verslag

1. Begrotingsevolutie in 2004
  - 1.1 Initiële begroting en aangepaste begroting: evolutie van de dotatie
    - 1.1.1 Dotatie aan Kind en Gezin
    - 1.1.2 Dotatie aan Kind en Gezin gefinancierd met de netto-opbrengsten van de Nationale Loterij
    - 1.1.3 Dotatie aan Kind en Gezin voor de financiering van de toelagen voor aankoop, bouw, verbouwing, uitbreiding en uitrusting van crèches ("VIPA-investeringsdotatie")
    - 1.1.4 Vastleggingsmachtigingen aan Kind en Gezin
  - 1.2 Uitvoering van de begroting
    - 1.2.1 Resultaat
    - 1.2.2 Ontvangsten in 2004
    - 1.2.3 Uitgaven in 2004
2. Stand van zaken op 31 december 2004
  - 2.1 Gecumuleerd budgettair resultaat
    - 2.1.1 Gecumuleerd resultaat op de werkingsdotatie
    - 2.1.2 Gecumuleerd resultaat op de VIPA-investeringsdotatie
  - 2.2 Reservefondsen

WOORD VOORAF

De werking van Kind en Gezin kenmerkte zich in 2004 door een opvallende cyclische beweging. Zowel de inloop van het jaar als de eigenlijke jaarontwikkeling en de afsluiting werden telkens beïnvloed en geïnspireerd door maatschappelijke en beleidsmatige elementen.

2004 startte met de verdere uitbouw van een kwaliteitsvolle dienstverlening. Op het domein van de preventieve gezinsondersteuning en op dat van de kinderopvang werd ruime aandacht besteed aan ondersteuning, bijsturing en actualisering van diverse al genomen opties en/of beslissingen.

In 2004 was de vraag naar meer kinderopvangplaatsen opnieuw aan de orde. De schaarste aan middelen belette Kind en Gezin om te kunnen voldoen aan de vele vragen. De kwaliteit groeide verder, maar de kwantiteit evolueerde enigszins traag. De stijgende werkdruk in de diensten voor opvanggezinnen was meermaals onderwerp van discussie. Het zoeken naar oplossingen vroeg permanente aandacht. Het blijft een uitdaging om hier een positief antwoord op te bieden. De invoering van het sociaal statuut voor de onthaalouders werd met grote deskundigheid mede gerealiseerd door Kind en Gezin.

De positieve waardering van duizenden gezinnen voor de dienstverlening in de preventieve gezinsondersteuning betekende dat Kind en Gezin erin slaagde haar kernopdrachten meer dan behoorlijk te vervullen. Dit succesverhaal impliceerde meteen de vraag naar de inzet van meer mensen en middelen.

2004 was een jaar van verkiezingen. Een regering ging. Beleidsrealisaties werden getemperd. Met het oog op de totstandkoming van een nieuw regeerakkoord stelde de Raad van Bestuur een memorandum op met prioritair aandachtspunten. Daarin werd opnieuw aandacht gevraagd voor verdere investeringen in de kinderopvang. Voor de preventieve gezinsondersteuning was er de zorg voor optimalisering van de dienstverlening door middel van een betere omkadering en financiële impulsen.

Op 10 december 2004 verstreek het mandaat van de Raad van Bestuur. Zes jaar lang werden bakens voor de toekomst van Kind en Gezin uitgezet. Hierbij dank ik de leden van de Raad van Bestuur voor hun deskundigheid en hun loyale inzet. Mijn oprechte waardering gaat uit naar de twintig bestuurders die de missie van Kind en Gezin verder hielpen uitbouwen.

Op diezelfde dag, 10 december 2004, werd samen met duizend vrijwilligers het honderdjarige bestaan van de consultatiebureaus voor het jonge kind gevierd. Dit zegt meteen ook dat de geschiedenis haar betekenis heeft. De toekomst vangt aan met het opnieuw maken van geschiedenis!

Beste lezer, de aanzet tot het lezen van een jaar werk is gegeven. De ontdekking van de jaarresultaten bied ik u aan. Als afronding nodig ik u uit om met een kritische blik de balans op te maken. Ik wens u veel leesgenot!

Lyliane Hebbrecht
voorzitter van de Raad van Bestuur

ALLESBEHALVE EEN OVERGANGSJAAR !

Lieven Vandenberghe
administrateur-generaal

Wie gedacht had dat het jaar 2004 - een Vlaams verkiezingsjaar - voor een Vlaamse overheidsinstelling als Kind en Gezin vooral een overgangsjaar zou worden, moet zijn mening bijsturen. De aanloop naar de verkiezingen was immers hectisch, en de periode erna rusteloos.

Het verkiezingsjaar 2004 had inderdaad geen verlamdende invloed op de werking van Kind en Gezin. Dit blijkt in de eerste plaats uit het vergaderritme van de bestuurs- en directie-instanties. De Raad van Bestuur vergaderde 14 maal, het Bureau 22 maal. Ook het Auditcomité, de verschillende Provinciale Comités, het overleg van het Bureau met de provinciale voorzitters, met de SERV, enz. gingen op kruissnelheid door. Op directieniveau was er eveneens een drukke activiteit van het Directiecomité, de Agenderingscommissie, het Strategisch Comité, de Ondernemingsraad (TOC), het Financieel Comité e.a.

Uit alle resultaten blijkt dat het jaar 2004 zowel op het domein van de kinderopvang als op dat van de preventieve gezinsondersteuning mooie cijfers laat zien.

Memorandum en statement

In een verkiezingsjaar zijn voor een overheidsinstelling de beleidsopties van een nieuwe regering van cruciaal belang. Naast een memorandum voor de nieuwe regering dat uitging van de Raad van Bestuur, kwam een statement tot stand van het Strategisch Comité van Kind en Gezin. Beide documenten legden de klemtoon op de realisatie van een

groter aanbod aan kinderopvang (de Barcelona-norm) en een krachtige aanpak van de gezinsondersteuning (het stimuleren van positief ouderschap).

Beide elementen zijn uitdrukkelijk terug te vinden in het regeerakkoord van de nieuwe Vlaamse Regering, maar kregen uiteraard nog geen concrete vertaling in de loop van 2004. Gezien het budgettaire gesternte waaronder de nieuwe regering is gestart, wordt het wellicht een investering op lange termijn!

Wel kwam er geen positieve respons van de nieuwe regering op de vraag van de Raad van Bestuur en van het middenveld in de kindercare om verder bestuurlijk en niet louter adviserend te worden betrokken bij de realisatie van het kinderopvang- en kindercarebeleid, en aldus de dynamiek van Kind en Gezin niet te vertragen of te bedreigen.

Preventieve gezinsondersteuning: vraag naar (financiële) waardering

De dienstverlening van Kind en Gezin op het vlak van de preventieve gezinsondersteuning overtrof in 2004 over het algemeen het niveau van het al succesvolle 2003. Het kraambezoek haalt in doelgroepbereik een percentage van 88,1% (56 044 moeders) tegenover 87,3% in 2003. De gezinsbezoeken blijven op een bereik van 97% (194 998) en de consultatiebureaus halen een score van meer dan 86% voor de eenjarigen.

In het tweede levensjaar is dat nog 74,1% en in het derde 55%. Dit bereik is in het Kind en Gezin-tijdperk zonder voorgaande.

Het totale aantal toegediende vaccinaties bedraagt 898 236, het aantal kinderen van wie het gehoor werd gescreend bijna 61 000.

In verband met de vaccinaties werd in 2004 trouwens een intense activiteit ontwikkeld.

Eenzijds werd op verzoek van de Vlaamse administratie een bestelsysteem voor vaccinaties (VACCINET) uitgewerkt voor veralgemeende implementatie, wat inhoudt dat op termijn de hele vaccinatie-databank een Vlaamse toepassing wordt, die op de Kind en Gezin-infrastructuur zal draaien. In de vaccinatie-databank van Kind en Gezin waren er eind 2004 ongeveer 4,5 miljoen vaccinaties en 650 200 kinderen opgenomen.

Anderzijds ging de eerste fase van een kwaliteitsproces in het vaccineren van start. Grote stappen daarin zijn onder meer: de uitbreiding van de bijscholing van de artsen, het opslaan in koelkasten met tellingen, het vastleggen van verantwoordelijkheden voor het stockbeheer en de bewaking van de koudeketen.

Kind en Gezin was aldus ook in 2004 een gewaardeerde dienst- en zorgverlener in alle gezinnen. Des te groter is dan ook de bezorgdheid over de financiële waardering van deze sector.

De te beperkte financiering van de werking van de consultatiebureaus, de problematiek van de bezoldiging van de artsen, de uitrusting van de consultatiebureaus met communicatiemiddelen, professionele koelkasten, enz. wegen zwaar op een toekomstig succes van de preventieve zorg en moeten dringend op de politieke agenda komen.

Noch het succes van de preventieve zorg bij de gezinnen, noch de financiële problematiek brachten evenwel een stilstand teweeg in de zoektocht naar verbetering en vernieuwing.

Verbetering met als uitgangspunt de vraag van de klant. Terzake werd een blauwdruk voor een hedendaagse dienstverlening uitgewerkt, die deze dienstverlening meer vraaggericht en vraaggevoelig maakt. Deze blauwdruk houdt heel wat verbeteringen in die in een meerjarenplan zullen worden gerealiseerd.

Verbeteringen ook uit medisch oogpunt. Een medisch kwaliteitsmanagement- en opvolgingssysteem (MEDIKOS) werd uitgewerkt en moet, ook over meerdere jaren gespreid, een hogere kwaliteit garanderen.

Ook de problematiek van kindermishandeling werd aangepakt. Na de jarenlange investering in de alertheid van regioteamleden op het onderkennen van risico's in gezinnen, werden intervisie en overleg over probleem- of risicodossiers structureel ingebouwd. Op die wijze laat Kind en Gezin niets onverlet om preventief in te grijpen bij elke aanwijzing van of elk risico op kindermishandeling of op een ernstige gezinsproblematiek. Weer een stap vooruit in een immense uitdaging. Want met meer dan 6000 meldingen in de vertrouwenscentra werd (voorlopig?) een dramatisch hoogtepunt bereikt wat betreft de geregistreeerde kindermishandeling.

De klemtoon lag niet alleen op verbetering, maar ook op vernieuwing. De investering in opvoedingsondersteuning wordt daarbij hoe langer hoe zichtbaarder. De invoering van het pedagogisch spreekuur in liefst 24 regio's zet het pedagogische luik van de preventieve zorg definitief op de agenda.

Ook werd de eerste aanloop genomen naar een hoogtechnologische visuscreening, in opvolging van de gehoorscreening, die nog altijd uniek is. En in West-Vlaanderen werd een proefproject op touw gezet inzake de ontwikkeling van een callcenter preventieve gezinsondersteuning, in aansluiting op het callcenter kinderopvang.

Naast de oriëntering naar de toekomst, is het respect voor verleden en heden een onmisbare kwaliteit. De viering van 100 jaar consultatiebureaus mondde uit in een terecht dankfeest voor een eeuw vrijwillige, vrouwelijke inzet.

Tot slot moet er gewezen worden op de permanente en intensieve inspanning naar profilering van de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning en van de diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg, die zeker ook in het kader van de evoluties in de integrale jeugdhulp betekenisvol zijn.

Kinderopvang: de regie krijgt vorm

Steeds meer blijkt dat Kind en Gezin daadwerkelijk vat krijgt op de ontwikkelingen in het kinderopvangslandschap, zowel kwalitatief als kwantitatief. "Regie" is in deze aangelegenheid geen loos woord.

Bijkomende middelen om het aantal plaatsen in de kinderdagopvang, zeker in de erkende sector, uit te breiden werden de jongste jaren zeer schaars toegekend. Als Kind en Gezin er alsnog in slaagde het aantal beschikbare plaatsen op te voeren, was dit dan ook in hoofdzaak te danken aan de zelfstandige sector. Op die wijze konden toch nog 3203 bijkomende plaatsen gerealiseerd worden! Zo werden er in 2004 per 1000 kinderen 346 plaatsen beschikbaar in het Vlaams Gewest. Hiermee voldoet Vlaanderen aan de Europese richtlijn die bepaalt dat er tegen 2010 voor 33% van de kinderen onder de 3 jaar een plaats beschikbaar moet zijn in de opvang buiten de familie.

Ook het aantal verblijfsdagen in de dagopvang is met 5% gestegen tot meer dan 6,4 miljoen. Er is dus zeker een toenemende capaciteit, maar het is duidelijk dat die de toenemende vraag niet kan volgen.

In de buitenschoolse opvang is er eveneens een verdere groei van het aantal plaatsen, dankzij het verlate effect van de Werkgelegenheidsconferentie in 2003, waarop 1400 bijkomende plaatsen werden goedgekeurd.

Een andere uitloper van die conferentie was de opening naar het creëren van meer flexibele opvang. Ook dit spoor werd in 2004 grotendeels gerealiseerd, al werd eind 2004 een verdere investering afgeremd door de opgelegde besparingsmaatregelen.

De invoering van een sociaal statuut voor onthaalouders in 2003 en een plan van aanpak voor het tekort aan opvanggezinnen in de diensten voor opvanggezinnen konden de uitstroom afremmen en ombuigen. Verdere investeringen in deze opvangvorm blijven echter noodzakelijk: het gaat immers om de meest gebruikte opvangvorm in Vlaanderen.

Een door Kind en Gezin bestelde studie toonde namelijk aan dat de werkdruk in de diensten voor opvanggezinnen erg hoog ligt.

Een andere studie, over de financiële leefbaarheid van de mini-crèches, die de jongste jaren fel in opmars zijn, waarschuwt voor de wankelende financiële basis van dit type van opvangvoorziening. Ook hier zullen investeringen noodzakelijk zijn om het bestaande aanbod te behouden en uit te breiden.

Door een kader uit te werken voor kinderopvang in de "buurt- en nabijheidsdiensten" - met geld afkomstig van de Ondernemingsconferentie - kon Kind en Gezin ook heel wat kleinschalige en laagdrempelige opvang in Vlaanderen verzorgen. Door deze inspanning werd voor het eerst op een meer structurele wijze de brug geslagen naar een doelpubliek dat moeilijk toegang vindt tot de gewone opvangstructuren.

Naast de vele inspanningen om het aanbod aan kinderopvang te verhogen en te spreiden, werd er een belangrijke inspanning geleverd in het kwaliteitsbeleid.

Opvallend daarbij was de ontwikkeling van een zelfevaluatie-instrument (ZiKo) voor de opvangvoorzieningen dat uitgaat van het welbevinden en de betrokkenheid van de opgevangen kinderen. De implementatie van dit instrument werd gestart en zal de komende jaren verder doorlopen.

Ook werd er in het kwaliteitsgebeuren veel aandacht besteed aan onderzoek naar en beraad over de nodige competenties van personen die kinderen opvangen. Ook hier wordt een meerjarenprogramma opgezet.

Naast kwantiteit en kwaliteit is er de steeds grotere impact van het lokale opvangbeleid. De begeleiding en ondersteuning door Kind en Gezin van dit beleid en van het Lokaal Overleg Kinderopvang is sterk toegenomen. Om een beter inzicht te verkrijgen in wat lokale besturen doen op het gebied van kinderopvang, werden zij in samenwerking met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten bevraagd. Het resultaat was een verrassend gediversifieerd en uitgebreid beeld.

Behoorlijk bestuur

Een van de opvallende punten in 2004 was zeker de aandacht die ging naar de kwaliteit van besturen en managen van de organisatie. Dit omvatte en omvat vele aspecten.

Allereerst was er de permanente aandacht voor waarden als diversiteit en kinderrechten. Er werd intensief gewerkt aan de visie, de rapportering, het beleevingsonderzoek, de diversiteitsweek voor het personeel, enz.

Een ander element is zeker de uitbouw van de auditfunctie, het opzetten van interne controlesystemen, de aandacht voor integriteit. Op dit vlak leiden de vele genomen initiatieven tot de realisatie van een instelling met een correct en transparant bestuur. Een professionele aanpak moet de daarmee gepaard gaande grotere kwetsbaarheid beheersen. Een belangrijke activiteit in dit opzicht is zeker ook het klachtenmanagement.

De Klachtendienst van Kind en Gezin ontving in 2004 liefst 1400 oproepen waarbij de gebruiker een concreet probleem wilde bespreken.

Ten slotte kwam het thema "behoorlijk bestuur" onverwacht op de proppen naar aanleiding van de door de Vlaamse Regering gevraagde sale-and-rentback-operatie met de zetel van Kind en Gezin. De aanpak van deze kwestie en de voorwaarden waaronder ze kon worden afgerond moesten de toetsing van behoorlijk bestuur doorstaan.

BESTUURSORGANEN EN ORGANOGRAM

RAAD VAN BESTUUR 2004

VOORZITTER

Lyliane Hebbrecht

ONDERVOORZITTERS

Marcel Geuens

Martine Lemonnier

LEDEN

Jan Bosmans

Geert Cappelaere

Paul Casaer

Fons De Neve

Georges Debref

Daniëlle Depreitere

Greta Derveaux

Erwin Devriendt

Annie Leysen

Magda Linthout

Beatrijs Nielandt

Amandina Pohl

Sandra Rosvelds

Monique Swinnen

Maria Van Der Elst

Wim Van Esch

Kristien Van Rie

Linda Van Torre

VERTEGENWOORDIGERS

VLAAMSE ADMINISTRATIE

Helga Lakiere

Joost Van Haelst

GEMEENSCHAPSCOMMISSARISSEN

Lieve Cerulus

Pieter Vandenbulcke

ADMINISTRATIE

Lieven Vandenberghe

administrateur-generaal

Dirk Vanderpoorten

adjunct-administrateur-generaal

SECRETARIS

Bea Buysse

BUREAU 2004

VOORZITTER

Lyliane Hebbrecht

ONDERVOORZITTERS

Marcel Geuens

Martine Lemonnier

LEDEN

Georges Debref

Erwin Devriendt

GEMEENSCHAPSCOMMISSARISSEN

Lieve Cerulus

Pieter Vandenbulcke

ADMINISTRATIE

Lieven Vandenberghe

administrateur-generaal

Dirk Vanderpoorten

adjunct-administrateur-generaal

SECRETARIS

Bea Buysse

RAAD VAN BESTUUR 2005,

(VANAF 28.01.2005)

VOORZITTER

Lyliane Hebbrecht

ONDERVOORZITTERS

Erwin Devriendt

Martine Lemonnier

LEDEN

Jan Bosmans

Henk Callewaert

Lieve Cerulus

Chantal Claeys

Jerry Crombez

Els Demol

Sabine Denis

Jan De Clercq

Fons De Neve

Jannie Hespel

Moo Laforce

Magda Linthout

Ann Lobijn

Sandra Rosvelds

Monique Swinnen

Marleen Temmerman

Wim Van Esch

Stien Van Rie

VERTEGENWOORDIGERS

VLAAMSE ADMINISTRATIE

Helga Lakiere

Joost Van Haelst

GEMEENSCHAPSCOMMISSARISSEN

Pieter Vandenbulcke

ADMINISTRATIE

Lieven Vandenberghe

administrateur-generaal

Dirk Vanderpoorten

adjunct-administrateur-generaal

SECRETARIS

Bea Buysse

BUREAU 2005,
(VANAF 11.03.2005)

VOORZITTER
Lyliane Hebbrecht

ONDERVOORZITTERS
Erwin Devriendt
Martine Lemonnier

LEDEN
Jan Bosmans
Fons De Neve

GEMEENSCHAPSCOMMISSARISSEN
Pieter Vandenbulcke

ADMINISTRATIE
Lieven Vandenbergh
administrateur-generaal
Dirk Vanderpoorten
adjunct-administrateur-generaal

SECRETARIS
Bea Buysse

AUDITCOMITE 2004

VOORZITTER
Lyliane Hebbrecht

LEDEN
Erik De Lembre
Erwin Devriendt
Bie Nielandt

GEMEENSCHAPSCOMMISSARISSEN
Lieve Cerulus
Pieter Vandenbulcke

ADMINISTRATIE
Lieven Vandenbergh
administrateur-generaal
Dirk Vanderpoorten
adjunct-administrateur-generaal
Leo Van Loo
afdelingshoofd Inspectie en Interne Audit

SECRETARIS
Linn Mares

AUDITCOMITE,
(VANAF 23.03.2005)

VOORZITTER
Lyliane Hebbrecht

LEDEN
Erik De Lembre
Erwin Devriendt
Jannie Hespel
Flor Keulemans

GEMEENSCHAPSCOMMISSARISSEN
Pieter Vandenbulcke

ADMINISTRATIE
Lieven Vandenbergh
administrateur-generaal
Dirk Vanderpoorten
adjunct-administrateur-generaal
Leo Van Loo
afdelingshoofd Inspectie en Interne Audit

SECRETARIS
Linn Mares

PROVINCIALE COMITES

ANTWERPEN

VOORZITTER
Freddy Van Daele

LEDEN
Mohamed Chakkar
Johan Feskens
Linda Huybrechts
Tyl Jonckheer
Saskia Lambrechts
Marie-José Madereel
Kristin Tamsin
Mieke Vanderhaegen
Gerda Vanderheyden
Nicole Van Hoof

SECRETARIS-VERTEGENWOORDIGER VAN DE LEIDEND AMBTENAAR
Simonne Boeckmans

VLAAMS-BRABANT EN BRUSSEL

VOORZITTER
Mathieu Voets

LEDEN
Khadija Aznag
Veerle Broeckx
Irma Jacobs
Carina Kenis
Nicole Rasschaert
Anne-Marie Raymaeckers
Greta Tiels
Willy Van Nieuwenhuysen
Marleen Verhoeven
Beatrijs Verstraeten

SECRETARIS-VERTEGENWOORDIGER VAN DE LEIDEND AMBTENAAR
Johan Letouche

LIMBURG

VOORZITTER

Irène Vanoppen

LEDEN

Daniëlle Awouters
Anne-Marie Baeke
Nuray Bagci
Veerle Daemen
Ghis Dhoore
Julien Haumont
Karine Lycops
Godelieve Scheerder
Jean Vanisterdael
Jo Voets

SECRETARIS-VERTEGENWOORDIGER VAN DE LEIDEND AMBTENAAR

Lisette Bergmans

OOST-VLAANDEREN

VOORZITTER

Pol De Brock

LEDEN

Mich Audenaert
An De Baerdemaeker
Jean-Marie De Bosscher
Annemie De Gussum
André De Meyer
Hürü Devre
Marik Eeckhaut
Veerle Van Den Hende
Barbara Van de Voorde
Micheline Verschelden

SECRETARIS-VERTEGENWOORDIGER VAN DE LEIDEND AMBTENAAR

Mien Vanderpoorten

WEST-VLAANDEREN

VOORZITTER

Alex Moens

LEDEN

Wino Baekelandt
Ghodratollah Mirzaee Cheshmeh
Hilde Cloet
Filip De Baets, ontslagnemend
Herwig De Coninck
Georgine Denolf
Lieve De Zutter
Katrien Missinne
Els Van de Bourry
Nicole Vandevelde

SECRETARIS-VERTEGENWOORDIGER VAN DE LEIDEND AMBTENAAR

Ingrid Bombay

DIRECTIERAAD, (SITUATIE OP 01.01.2005)

ADMINISTRATEUR-GENERAAL

Lieven Vandenberghe

ADJUNCT-ADMINISTRATEUR-GENERAAL

Dirk Vanderpoorten

DIRECTEURS

Lisette Bergmans
Simonne Boeckmans
Ingrid Bombay
Inge Duchateau
Jos Eerdeken
Johan Letouche
Anne Vanden Berge
Mien Vanderpoorten
Leo Van Loo
Will Verniest

SECRETARIS

Eddy Verbestel

DIRECTIECOMITE, (SITUATIE OP 01.01.2005)

ADMINISTRATEUR-GENERAAL

Lieven Vandenberghe

ADJUNCT-ADMINISTRATEUR-GENERAAL

Dirk Vanderpoorten

AFDELINGSHOOFDEN

Jos Eerdeken,
Ondersteunende Diensten
Inge Duchateau,
Preventieve Gezinsondersteuning
Anne Vanden Berge,
Algemene Diensten
Leo Van Loo,
Inspectie en Interne Audit
Will Verniest,
Kinderopvang
Lisette Bergmans,
provinciale afdeling Limburg
Simonne Boeckmans,
provinciale afdeling Antwerpen
Ingrid Bombay,
provinciale afdeling West-Vlaanderen
Johan Letouche,
provinciale afdeling Vlaams-Brabant en Brussel
Mien Vanderpoorten,
provinciale afdeling Oost-Vlaanderen

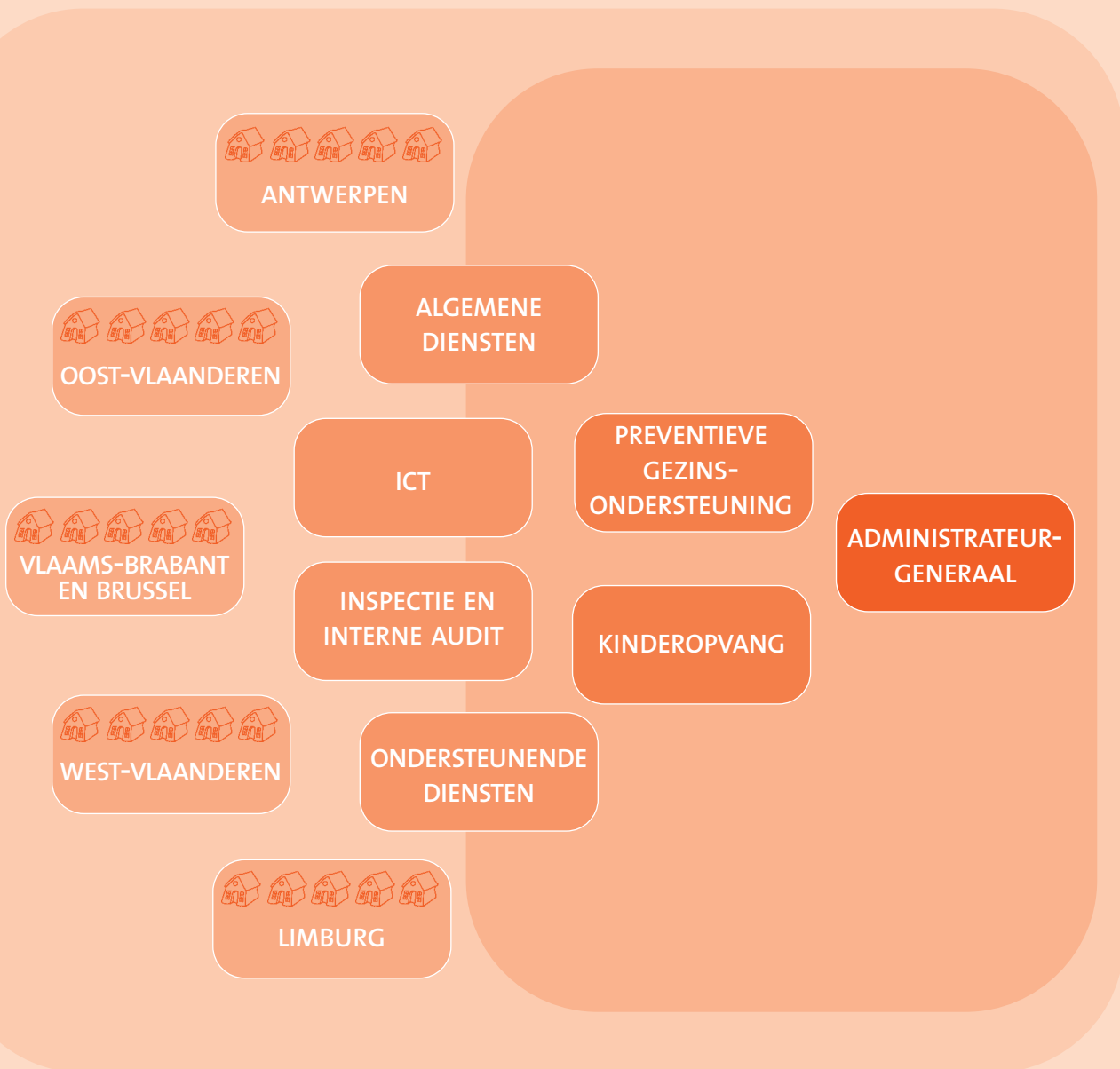
INSPECTEUR-GENERAAL

Jozef Pelgrims,
juridisch expert

SECRETARIS

Elke Speltincx

ORGANOGRAM

- Beleidsafdelingen
- Bestuurlijke afdelingen
- Provinciale afdelingen
- Regiot teams

1. KINDEROPVANG

KWALITEIT EN COMPETENTIES IN DE KINDEROPVANG

Will Verniest
afdelingshoofd Kinderopvang

In 2004 was het andermaal de zorg om voldoende, kwaliteitsvolle kinderopvang aan te bieden. Werken rond kwaliteit en competenties in de kinderopvang krijgt een extra accent omwille van het belang ervan voor kinderen. Daarnaast waren er acties, evoluties en beslissingen die bijdragen tot een versterking van het aanbod vanuit het oogpunt van het kind.

Kwaliteit wordt steeds sterker benaderd vanuit het kind zelf. Om opvangvoorzieningen in staat te stellen de kwaliteit van de opvang te evalueren vanuit het welbevinden en de betrokkenheid van de opgevangen kinderen, ontwikkelde het Expertisecentrum voor Ervaringsgericht Onderwijs in opdracht van Kind en Gezin een zelfevaluatie-instrument, dat de naam ZiKo kreeg. De sector toonde zijn appreciatie bij de voorstellingssessies en een groot aantal voorzieningen schreef zich in voor een begeleidingstraject. ZiKo zal ook de komende jaren de aandacht krijgen die het verdient.

De aanwezigheid van de juiste competenties om kinderen op te vangen mag als een sterke, meebepalende factor voor kwaliteit gezien worden. Daarom is in 2004 met het uitwerken van een totaalconcept, de aanzet gegeven voor de wijze waarop rond competenties gewerkt zal worden voor de kinderopvang. In dit verband kunnen onder meer al de opleidingsvereisten vernoemd worden

voor opvang aan huis waarover de Raad van Bestuur zich heeft beraden. Kwaliteit en veiligheid waren ook aan de orde in de verdere afwerking van de regelgeving rond brandveiligheid en de oprichting van een technische commissie. Het startschot werd gegeven voor de samenstelling van "Het grote kinderopvangboek", dat voor iedereen in de kinderopvang een basishandleiding moet worden rond de noodzakelijke criteria voor een kwaliteitsvolle opvang. Dit boek is een verdere stap in het ontsluiten van kennis en het bevorderen van kwaliteit in de opvang, na de realisatie van het luik Kinderopvang van de website van Kind en Gezin, die trouwens continu geactualiseerd en uitgebreid wordt. De actie rond de voorkoming van wiegendood en ongevallen in de kinderopvang werd hernomen en de basis werd gelegd voor acties in de volgende jaren. Veiligheid inzake voedingsmiddelenhygiëne en preventie van incidenten en infectieziekten kregen verhoogde aandacht vanuit de noodzaak om de psychische en fysieke veiligheid van de kinderen te garanderen. Incidenten of klachten waren aanleiding voor basiswerk en het nog meer werken rond preventie en kwaliteitsbevordering. Ten slotte moest de invoering van het kwaliteitsdecreet in 2004 afgerond zijn. Ook in de (voorlopige) finale werden de sectoren verder begeleid via de kwaliteitshelpdesk.

Het aanbod garanderen en matchen met de vraag is een voortdurende zorg. In 2004 werd het proces van toewijzing van de beschikbare middelen voor opvangplaatsen voortgezet. Dit was het geval voor de middelen uit de Werkgelegenheidsconferentie en uit de Ondernemingsconferentie. In dit verband schoot het experiment van de kinderopvang in buurten nabijheidsdiensten uit de startblokken en werden bijkomende gewone en flexibele opvangplaatsen gecreëerd. Met de buurt- en nabijheidsdiensten wordt heel concreet beoogd om de toegankelijkheid van de opvang voor alle kinderen te realiseren. Het aanbod van onthaalouders werd in 2003 met een sociaal statuut versterkt. De verdere invoering hiervan vroeg in 2004 nog veel aandacht. Het statuut kende ook een iets grotere financiële weerslag dan verwacht, zodat voor de diensten voor opvanggezinnen binnen het budget van Kind en Gezin bijkomende middelen moesten worden gezocht. De werkdruk bij de diensten voor opvanggezinnen was het voorwerp van een onderzoek. Op basis van de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport nam de Raad van Bestuur de beslissing om aan een werkgroep te vragen zeer snel voorstellen te formuleren die op korte termijn en op lange termijn tegemoet kunnen komen aan die werkdruk. Deze voorstellen worden begin 2005 verwacht. In de vorige jaren was er voor de sector van de diensten voor opvanggezinnen beslist om de verminderings- en schorsingsregels voorlopig niet toe te passen wanneer er onvoldoende onthaalouders waren aangesloten. Het nieuwe statuut moest zijn tijd krijgen om de tekorten ongedaan te maken. Eind 2004 kwam die maatregel tot een einde, wat betekende

dat begin 2005 de herleidingen en schorsingen wel zullen worden doorgevoerd. De Raad van Bestuur heeft voorstellen uitgewerkt en voorgelegd aan de voogdijoverheid om de effecten hiervan af te zwakken. Het was immers een zorg om zowel het aanbod als de werkgelegenheid te vrijwaren. In 2005 moet de Vlaamse Regering hierin beslissen. Om het aanbod in de zelfstandige sector te garanderen en te versterken nam de Raad van Bestuur de beslissing een vzw uit te nodigen voor een partnerschap om de sector te begeleiden bij het behoud en het versterken van het aanbod en de kwaliteit ervan. De uitvoering van het stappenplan voor het versterken van de zelfstandige sector was ook in 2004 aan de orde en gaat de volgende jaren verder. De begeleiding door Kind en Gezin van het lokale opvangbeleid en het Lokaal Overleg Kinderopvang werd intensief voortgezet. Om ook beter een inzicht te hebben in wat lokale besturen hebben aan initiatieven in het brede domein van kinderopvang, werden zij, in samenwerking met de VVSG, via een enquête bevroegd. Het rapport van deze bevraging is in 2004 afgewerkt en voorgesteld. Het resultaat is een verrassend inzicht in het vele en gediversifieerde werk dat lokaal voor de kinderopvang wordt gedaan.

In de loop van 2004 werd de verruiming van de fiscale aftrek van opvangkosten voor kinderen tot 12 jaar een feit. Actie werd ondernomen opdat snel voldoende duidelijkheid zou bestaan over de toepassing hiervan, zowel binnen de opvangvoorzieningen die erkend zijn of een attest van toezicht hebben, als voor de scholen en de lokale besturen. Budgettaire gezien deed zich het probleem voor van een

tekort aan betalingskredieten voor investeringen in kinderdagverblijven. De Vlaamse overheid vond de oplossing binnen het budget van Kind en Gezin. Een ander probleem waaraan de Vlaamse overheid geen oplossing kon geven, maar dat wel een sterk effect kan hebben op de sector van de buitenschoolse opvang, waren de besparingen met directe ingang waartoe het FCUD halfweg 2004 besloot.

Kind en Gezin kon zich met de hele kinderopvang ook verheugen in het doctoraat van Michel Vandenbroeck. Voor het eerst in Vlaanderen promoveerde iemand tot doctor in de pedagogische wetenschappen op een proefschrift over kinderopvang. Dit proefschrift heeft onder meer de verdienste de 3 functies van kinderopvang op een heldere manier weer te geven, alsook het spanningsveld ertussen. Naast de economische functie, die op dit moment het sterkst op de

voorgond treedt, brengt hij de sociale en de educatieve functie onder de aandacht. Het realiseren van de educatieve en de sociale functie van opvang betekent dat de toegankelijkheid en de kwaliteit van de opvang blijvend versterkt zal moeten worden.

Door de hele werking rond kinderopvang heen werd telkens de noodzaak van vernieuwing aangevoeld. Kinderopvang is een wijdvertakte boom geworden en enig snoeiwerk is noodzakelijk. Niet om de opvang te verminderen, wel om gelijkvormigheid en gelijkheid te krijgen. In 2003 werd hier al op ingespeeld via de werkzaamheden van de Toekomstgroep en de Vernieuwingsgroep. Door de regeringsswissel midden 2004 kwam het vernieuwingsproces nog niet op kruissnelheid. De uitdaging voor de komende jaren zal erin bestaan het kinderopvangslandschap te hertekenen en de 3 functies van kinderopvang ten volle te vervullen en ondersteunen.

1. KINDEROPVANG IN CIJFERS

1.1 AANTAL OPVANGPLAATSEN

Het totale aantal plaatsen dat erkend is door of onder toezicht staat van Kind en Gezin, bedraagt eind 2004 92 572 plaatsen. Dit is een toename met 5,7% ten opzichte van 2003.

Zowel het aantal plaatsen bij de kinderdagverblijven als het aantal plaatsen bij de diensten voor opvanggezinnen is sterker gestegen dan de voorgaande jaren. De stijging bedraagt respectievelijk 4,1% en 2,5%. Wat het aantal erkende plaatsen voor de buitenschoolse opvang betreft, blijft het aantal plaatsen in aparte lokalen van een kinderdagverblijf onveranderd, terwijl het aantal plaatsen bij de initiatieven voor buitenschoolse opvang stijgt met 8,6%.

In totaal neemt het aantal plaatsen in de erkende opvang toe met 3155 (+4,8%). Het aantal plaatsen bij de zelfstandige onthaalouders blijft verder dalen. Eind 2004 waren er 6999 plaatsen bij zelfstandige onthaalouders onder toezicht. Bij de mini-crèches en de zelfstandige kinderdagverblijven blijft het aantal plaatsen verder toenemen.

Eind 2004 waren er 11 566 plaatsen bij mini-crèches onder toezicht en 4985 plaatsen bij de zelfstandige kinderdagverblijven onder toezicht. In totaal neemt het aantal plaatsen in de zelfstandige opvang nog steeds toe. Het aantal plaatsen verhoogde met 1865 (+8,7%).

Wat het aantal *opvangplaatsen per provincie* betreft, telt Antwerpen het grootste aantal. Het aantal plaatsen is het kleinst in het Brussels Gewest.

Wat het aantal plaatsen in de erkende sector in de verschillende provincies

betreft, telt Antwerpen het grootste aantal en het Brussels Gewest het kleinste aantal. Ook voor de sector van de kinderdagverblijven, de diensten voor opvanggezinnen en de initiatieven voor buitenschoolse opvang is dit het geval. Wat de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf betreft, is de provincie Limburg de koploper, maar het aantal plaatsen in West-Vlaanderen ligt in dezelfde orde van grootte. In het Brussels Gewest is een dergelijk aanbod onbestaand.

Wat het aantal plaatsen in de zelfstandige sector in de verschillende provincies betreft, telt West-Vlaanderen de meeste plaatsen en Limburg de minste.

Het aantal plaatsen bij de mini-crèches is het grootst in de provincie West-Vlaanderen, hoewel het aantal plaatsen in Antwerpen en Oost-Vlaanderen in dezelfde orde van grootte ligt. Het aantal plaatsen bij zelfstandige kinderdagverblijven is duidelijk het hoogst in het Brussels Gewest. Hierbij moet worden opgemerkt dat de zelfstandige kinderdagverblijven georganiseerd vanuit het Gemeenschapsonderwijs ook worden beschouwd als zelfstandige initiatieven. Zij hebben een ietwat specifieke werking, met bijvoorbeeld ook een inkomensgerelateerde ouderbijdrage. Het gaat om ongeveer 900 plaatsen. Het aantal plaatsen in de andere provincies ligt heel wat lager.

Bij de zelfstandige onthaalouders is West-Vlaanderen de koploper wat het aantal plaatsen betreft. De andere provincies tellen heel wat minder plaatsen bij de zelfstandige onthaalouders.

OPVANGPLAATSEN

	2003	2004
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	14 104	14 686
Diensten voor opvanggezinnen	29 720	30 476
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	1 009	1 009
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	21 034	22 851
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	65 867	69 022
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	10 204	11 566
Zelfstandige kinderdagverblijven	4 379	4 985
Zelfstandige onthaalouders	7 102	6 999
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	21 685	23 550
Algemeen totaal	87 552	92 572

1.1 Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met een attest van toezicht

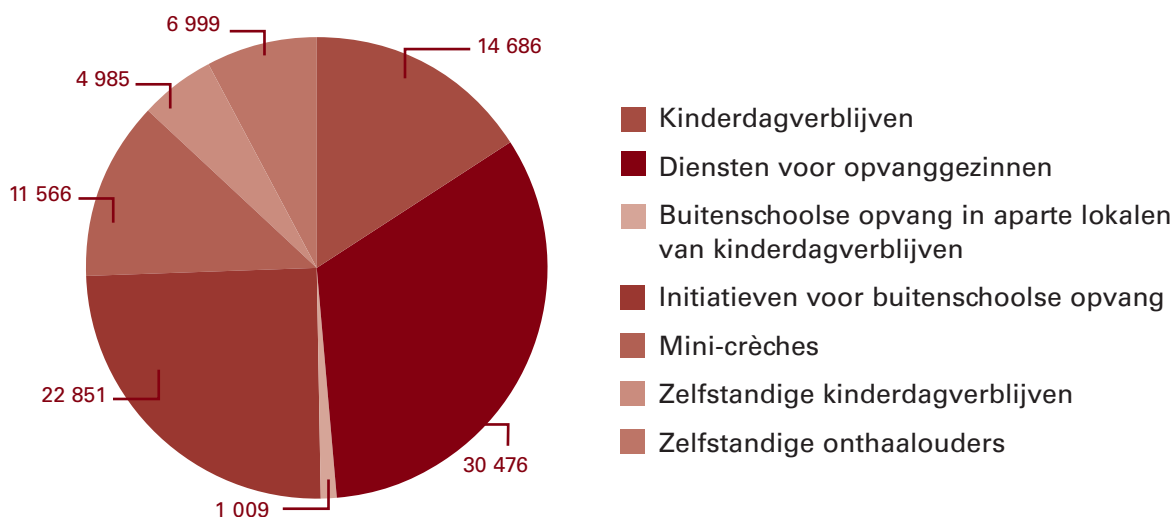
OPVANGPLAATSEN PER PROVINCIE

	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Brussels Gewest	West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Limburg
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>						
Kinderdagverblijven	3 534	3 305	1 925	1 791	2 897	1 234
Diensten voor opvanggezinnen	8 904	4 312	40	5 348	7 196	4 676
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	53	146	0	277	250	283
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	5 607	3 488	228	4 017	5 123	4 388
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	18 098	11 251	2 193	11 433	15 466	10 581
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>						
Mini-crèches	2 543	2 067	1 351	2 633	2 548	424
Zelfstandige kinderdagverblijven	668	980	2 396	268	580	93
Zelfstandige onthaalouders	861	1 251	182	2 886	1 638	181
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	4 072	4 298	3 929	5 787	4 766	698
Algemeen totaal	22 170	15 549	6 122	17 220	20 232	11 279

1.2 Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht per provincie - 2004

AANTAL PLAATSEN IN DE VERSCHILLENDE OPVANGVOORZIENINGEN

1.3 Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met een attest van toezicht - 2004

Algemeen genomen zijn er per 1000 kinderen 346,0 plaatsen beschikbaar in het Vlaams Gewest. Hiermee voldoet Vlaanderen aan de Europese richtlijn dat er tegen 2010 voor 33% van de kinderen

jonger dan 3 jaar een plaats beschikbaar moet zijn in de opvang buiten de familie. Ruim 2/3 van deze plaatsen is gesitueerd in de erkende sector, 1/3 wordt gerealiseerd in de zelfstandige sector.

OPVANGPLAATSEN PER DUIZEND KINDEREN (1)

	2003	2004
<i>Erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	66,7	70,3
Diensten voor opvanggezinnen	162,1	167,6
Totaal erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin	228,8	237,9
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	49,0	56,3
Zelfstandige kinderdagverblijven	12,0	14,3
Zelfstandige onthaalouders	37,9	37,5
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	98,9	108,1
Algemeen totaal	327,7	346,0

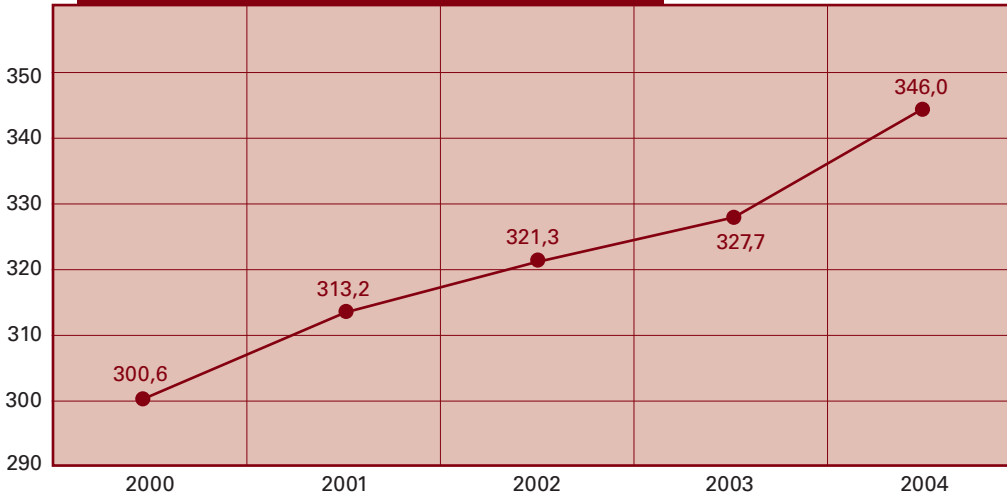
1.4 Aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaams Gewest

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. Het is evenwel niet mogelijk om het aantal plaatsen dat gebruikt wordt voor buitenschoolse opvang te ramen

Sinds 2000 is het aantal plaatsen per 1000 kinderen continu gestegen. Dit heeft niet alleen te maken met het

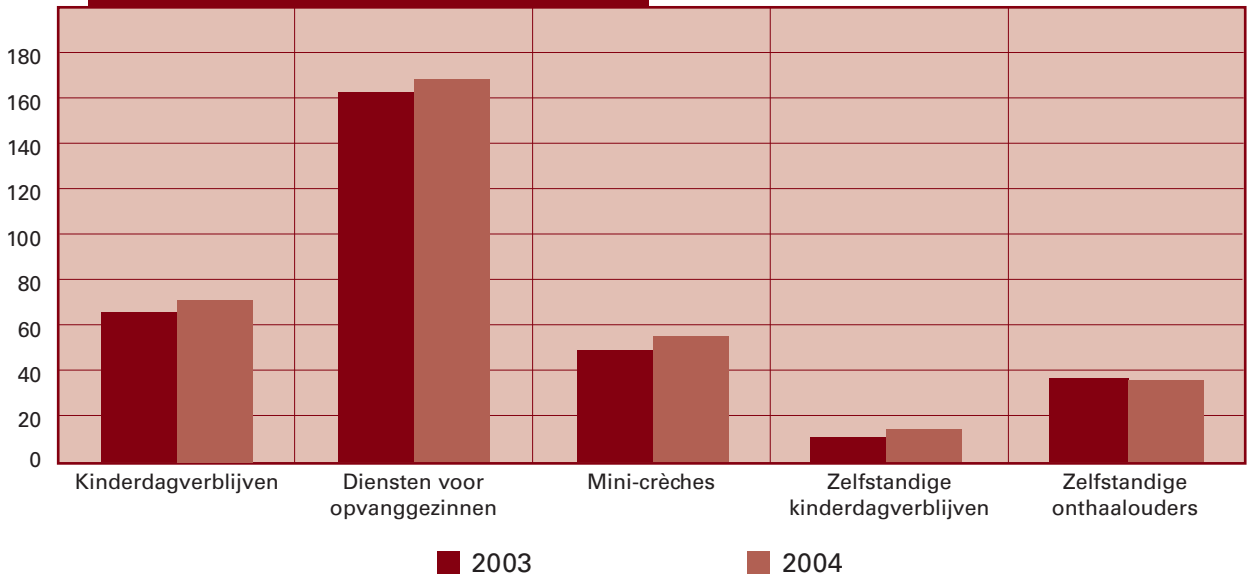
toegenomen aantal plaatsen, maar ook met de daling van het aantal 0- tot 3-jarigen.

EVOLUTIE OPVANGPLAATSEN PER DUIZEND KINDEREN

1.5 Evolutie van het aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaams Gewest

OPVANGPLAATSEN PER DUIZEND KINDEREN

1.6 Aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaams Gewest

1.2 AANTAL OPVANGVOORZIENINGEN

Eind 2004 functioneerden er 334 kinderdagverblijven en 196 diensten voor opvanggezinnen. Daarvan waren er 33 kinderdagverblijven die buitenschoolse opvang in aparte lokalen organiseerden. Het aantal kinderdagverblijven blijft sinds enkele jaren lichtjes toenemen, terwijl het aantal diensten voor opvanggezinnen al enkele jaren lichtjes daalt. Deze daling wordt verklaard door fusies van diensten. Het aantal kinderdagverblijven dat buitenschoolse opvang in aparte lokalen organiseert, blijft al enkele jaren onveranderd.

Eind 2004 waren er 232 initiatieven voor buitenschoolse opvang, wat een stijging met 20 voorzieningen is tegenover 2003.

Eind 2004 waren er 749 mini-crèches, 126 zelfstandige kinderdagverblijven en 1259 zelfstandige onthaalouders onder toezicht van Kind en Gezin. In vergelijking met vorige jaren blijven het aantal mini-crèches en het aantal zelfstandige kinderdagverblijven verder stijgen, terwijl het aantal zelfstandige onthaalouders verder daalt.

OPVANGVOORZIENINGEN

	2003	2004
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	327	334
Diensten voor opvanggezinnen	197	196
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	33	33
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	212	232
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	669	749
Zelfstandige kinderdagverblijven	112	126
Zelfstandige onthaalouders	1 330	1 259

1.7 Aantal erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht

1.3 AANTAL AANWEZIGE KINDEREN

In 2004 werd overgeschakeld op een nieuwe registratiemethode voor het aantal kinderen dat opgevangen werd. Aangezien er een aantal nadelen verbonden zijn aan de telling van het aantal ingeschreven kinderen gedurende het volledige jaar, werd overgeschakeld op een telling van het aantal aanwezige kinderen tijdens een bepaalde week. Deze week werd vastgelegd op de week waarin 1 februari valt, naar analogie van de telling van de schoolpopulatie op 1 februari. Een aanwezig kind is een kind dat in die week minstens een keer effectief aanwezig was in de opvang.

Aangezien niet elke voorziening het registratieformulier terugstuurde, werd het aantal ontbrekende kinderen geraamd.

Daartoe werd berekend wat de ratio was van het aantal aanwezige kinderen per plaats van de voorzieningen die wel de gegevens doorstuurden en werd deze ratio toegepast op de ontbrekende capaciteit.

Het cijfer van de aanwezige kinderen toont aan hoeveel verschillende kinderen er kunnen worden opgevangen binnen de beschikbare capaciteit. In de week van 1 februari 2004 waren in totaal 129 024 kinderen aanwezig in de opvang. Voor 56% van de kinderen ging het om voorschoolse opvang. Bijna 80% van de kinderen werd opgevangen in een opvangvoorziening die erkend is door Kind en Gezin.

AANWEZIGE KINDEREN

	Voorschools (1)	Buitenschools	Totaal
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>			
Kinderdagverblijven	17 501	265	17 766
Diensten voor opvanggezinnen	29 678	6 545	36 223
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	14 (2)	2 002	2 016
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	29 (2)	46 150	46 179
Totaal erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin	47 222	54 962	102 184
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>			
Mini-crèches	12 163	1 413	13 576
Zelfstandige kinderdagverblijven	4 452	544	4 996
Zelfstandige onthaalouders	7 247	1 021	8 268
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	23 862	2 978	26 840
Algemeen totaal	71 084	57 940	129 024

1.8 Aantal aanwezige kinderen volgens soort opvang in de week van 1 februari 2004

(1) Kinderen die nog niet naar school gaan of kinderen in de overgangperiode tussen opvang en basisschool

(2) Het gaat hier om kinderen die slechts deeltijds naar school gaan en gedurende een bepaald dagdeel tijdens de schooluren in de opvangvoorziening worden opgevangen

1.4 AANTAL VERBLIJFSDAGEN

In de kinderdagverblijven werden in 2004 zo'n 2,8 miljoen prestaties geleverd. Het totale aantal verblijfsdagen is hiermee zo'n 5% gestegen ten opzichte van vorig jaar. Dit heeft voornamelijk te maken met de stijging van het aantal verblijfsdagen in de voorschoolse opvang. Het aantal verblijfsdagen in de buitenschoolse opvang is eerder status-quo gebleven. In de diensten voor opvanggezinnen werden in 2004 in totaal ruim 5 miljoen prestaties geleverd. Dit is een toename

met 4,3%. Net als in de kinderdagverblijven is er vooral een stijging van het aantal verblijfsdagen in de voorschoolse opvang.

Gewone dagopvang gebeurt nog altijd overwegend gedurende volle dagen, zowel in kinderdagverblijven (85,9%) als in diensten voor opvanggezinnen (82,0%). Het aandeel van halve dagen is evenwel gedaald, terwijl het aandeel van 1/3-verblijfsdagen verder blijft toenemen.

VERBLIJFSDAGEN

	Kinderdagverblijven		Diensten voor opvanggezinnen	
	2003	2004	2003	2004
<i>Voorschoolse opvang</i>				
Volle verblijfsdagen	2 298 206	2 448 230	3 247 496	3 439 241
Halve verblijfsdagen (1)	372 256	361 553	705 136	704 490
1/3-verblijfsdagen (2)	30 188	39 629	45 283	50 113
Aantal prestaties (3)	2 700 650	2 849 412	3 997 915	4 193 844
	(100,0)	(105,5)	(100,0)	(104,9)
Aantal herleide prestaties (4)	2 494 397	2 642 216	3 615 158	3 808 190
	(100,0)	(105,9)	(100,0)	(105,3)
<i>Buitenschoolse opvang (5)</i>				
Volle verblijfsdagen	15 338	15 033	336 202	335 273
Halve verblijfsdagen (1)	6 067	6 136	235 971	229 626
1/3-verblijfsdagen (2)	10 980	11 707	289 732	312 313
Aantal prestaties (3)	32 385	32 876	861 905	877 212
	(100,0)	(101,5)	(100,0)	(101,8)
Aantal herleide prestaties (4)	22 032	22 003	550 765	554 190
	(100,0)	(99,9)	(100,0)	(100,6)
Algemeen totaal aantal prestaties (3)	2 733 035	2 882 288	4 859 820	5 071 056
	(100,0)	(105,5)	(100,0)	(104,3)
Algemeen totaal aantal herleide prestaties (4)	2 516 429	2 664 219	4 165 923	4 362 380
	(100,0)	(105,9)	(100,0)	(104,7)

1.9 Aantal verblijfsdagen in kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen

(1) Verblijf tussen 3 en 5 uur

(2) Verblijf van minder dan 3 uur

(3) Totaal van volle, halve en 1/3-verblijfsdagen, niet gewogen naar gelang de duur

(4) Totaal van volle, halve en 1/3-verblijfsdagen, gewogen naar gelang de duur

(5) Voor kinderdagverblijven: buitenschoolse opvang in eigen lokalen

In de initiatieven voor buitenschoolse opvang werden in 2004 ruim 4,8 miljoen prestaties geleverd.

Bij de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf werden zo'n 240 000 prestaties geleverd, hetgeen iets minder is dan in 2003 (-3,8%).

VERBLIJFSDAGEN

	2003	2004
<i>Initiatieven voor buitenschoolse opvang</i>		
Meer dan 6 uur	NB	510 550
Tussen 3 en 6 uur	NB	601 610
Minder dan 3 uur	NB	3 756 090
Totaal initiatieven voor buitenschoolse opvang	NB	4 868 250
<i>Aparte lokalen van kinderdagverblijven</i>		
Meer dan 6 uur	43 626	37 749
Minder dan 6 uur	209 601	205 885
Totaal aparte lokalen van kinderdagverblijven	253 227	243 634
	(100,0)	(96,2)

1.10 Buitenschoolse opvang: aantal verblijfsdagen in initiatieven voor buitenschoolse opvang en in aparte lokalen van kinderdagverblijven

NB: niet beschikbaar

1.5 GEMIDDELDE OUDERBIJDRAGE IN DE ERKENDE KINDEROPVANG

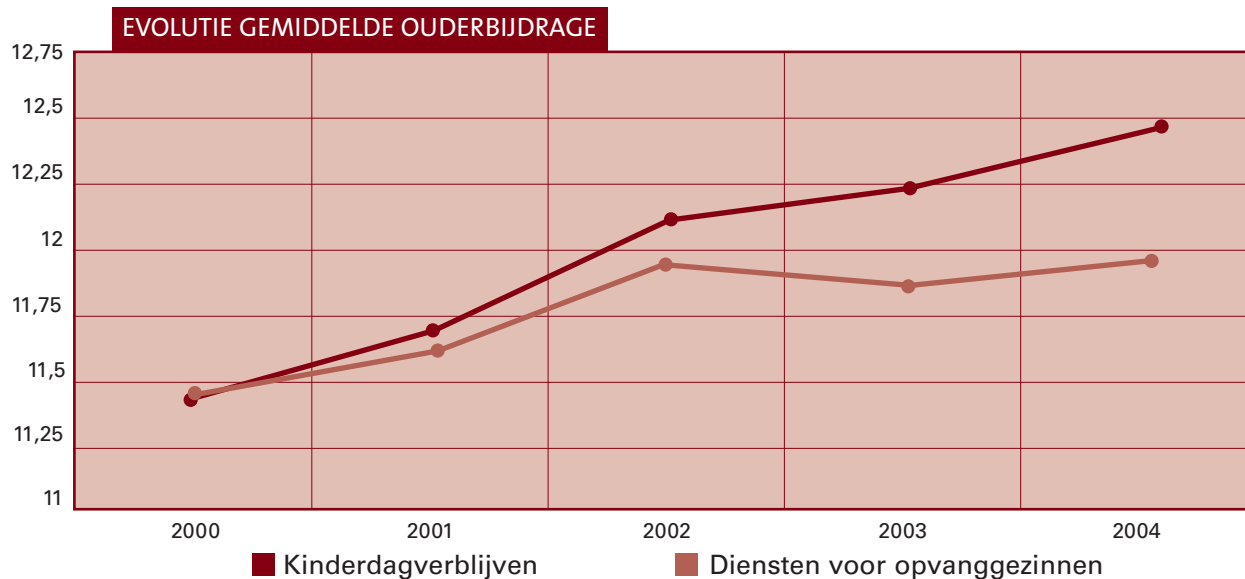
In de kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen betalen de ouders een bijdrage die is vastgesteld bij ministerieel besluit en die afhangt van het belastbaar gezinsinkomen.

In 2004 betaalden ouders voor een volle verblijfsdag gemiddeld 12,45 euro in een kinderdagverblijf (+1,7%) en 11,97 euro in een dienst voor opvanggezinnen (+0,9%).

GEMIDDELDE OUDERBIJDRAGE

	2003	2004
Kinderdagverblijven	12,24	12,45
Diensten voor opvanggezinnen	11,86	11,97
Totaal erkende kinderopvang	12,00	12,15

1.11 Gemiddelde ouderbijdrage in de erkende kinderopvang in euro voor een volle verblijfsdag

1.12 Evolutie van de gemiddelde ouderbijdrage voor een volle verblijfsdag naar type van voorziening (in euro)

2. KWALITEITSZORG

2.1 WERKEN AAN KWALITEITSZORG VOOR DE KINDEROPVANG

De kwaliteitshelpdesk stond ook in 2004 ter beschikking van de sector. Hier kunnen de voorzieningen terecht voor informatie en advies over kwaliteitszorg. Dagelijks kregen de stafmedewerkers vragen over de implementatie van kwaliteitszorg, over de modeldocumenten en de overgangsperiode tot 1 september 2004 voor de bepalingen van het ministerieel besluit inzake kwaliteitszorg. Alle erkende opvangvoorzieningen die gestart zijn na 12 juni 2001 werden persoonlijk door de helpdesk gecontacteerd om de dienstverlening bekend te maken.

Door de helpdesk blijft Kind en Gezin voeling houden met het implementatieproces van kwaliteitszorg en de eventuele knelpunten voor de kinderopvang.

2.2 KWALITEITSBELEID EN –HANDBOEK

2004 was voor de erkende kinderopvang het cruciale jaar waarin het kwaliteitshandboek geïmplementeerd moest zijn in de werking. In het najaar van 2004 organiseerde Kind en Gezin een extra sectoroverleg met de kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen en initiatieven voor buitenschoolse opvang. Tijdens dit overleg werden de ervaringen van de sector met het werken aan kwaliteitszorg verzameld.

De sector signaleerde het moeilijk te hebben met de concrete invulling van de bepalingen uit het kwaliteitshandboek die betrekking hebben op de evaluatie van de dienstverlening, het meten van de tevredenheid van ouders, kinderen en medewerkers en het plannen en permanent bijsturen van de werking. Ook uitte de sector zijn bezorgdheid over hoe zou worden omgegaan met de door de inspectie vastgestelde tekortkomingen op het vlak van kwaliteitszorg.

2.3 ZELFEVALUATIE-INSTRUMENT VOOR WELBEVINDEN EN BETROKKENHEID IN DE KINDEROPVANG

In 2004 ontwikkelde ECEGO (het ExpertiseCentrum voor het ErvaringsGericht Onderwijs) in opdracht van Kind en Gezin ZiKo, het zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid van kinderen in de opvang. ZiKo is opgebouwd op basis van bestaande instrumenten van ECEGO*.

Er werd bijzondere aandacht besteed aan een verdere verfijning van en afstemming op de doelgroep, in casu de kinderopvang. Dit gebeurde door het opzetten van piloottrajecten waarin het zelfevaluatie-instrument voorgesteld en uitgetest werd.

Er werden in totaal 21 piloottrajecten doorlopen, waarvan 11 in de voorschoolse opvang (6 kinderdagverblijven, 2 centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning (CKG's), 2 diensten voor opvanggezinnen (DVO's) en 1 mini-crèche) en 10 in de buitenschoolse opvang (5 initiatieven voor buitenschoolse opvang (IBO's) en 5 opvangsettings in een school). Elk piloottraject bestond uit een actieve ondersteuning van 6 dagdelen. Gedurende dit hele traject zijn de reacties, bedenkingen en suggesties van de deelnemers meegenomen om het instrument verder scherp te stellen. Een eindversie van het ZiKo is door praktijkmensen uit de verschillende werkvelden gelezen teneinde een zo gebruiksvriendelijk mogelijk instrument te verkrijgen. De definitieve versie bestaat uit een handleiding en een formulieren-set (invulbladen).

In het najaar van 2004 vonden er in elke Vlaamse provincie kennismakingssessies met ZiKo plaats voor de hele erkende en zelfstandige sector. Tijdens deze dagen werden ongeveer 1000 mensen van de gesubsidieerde voorzieningen en ongeveer 500 mensen uit de zelfstandige opvang bereikt. Uit de evaluaties van de sessies blijkt dat de sector het instrument apprecieert.

De deelnemers kregen ook de mogelijkheid om zich in te schrijven voor een gratis begeleidingstraject. Elk traject bestaat uit 3 contactmomenten. Na het doorlopen van het traject is de voorziening in staat om op een deskundige manier zelfevaluaties uit te voeren. Tijdens het traject verzamelt de medewerker van ECEGO gegevens over de kwaliteit van de opvang, bekeken vanuit de procesvariabelen welbevinden en betrokkenheid in een nulmeting. Het is ook de start van de gegevensverzameling die tot doel heeft een beeld te krijgen van de kwaliteit van de opvang in Vlaanderen vanuit het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen.

In 2004 zijn er 29 begeleidingstrajecten in kinderdagverblijven gestart, met een bereik van 71 settings. Voor deze sector zijn er 51 nulmetingen verricht. In de CKG's zijn 2 begeleidingstrajecten gestart, met een bereik van 2 settings. Bij de DVO's zijn er 2 begeleidingstrajecten gestart, met een bereik van 105 onthaalmoeders. In de zelfstandige sector zijn er tot nu toe geen begeleidingstrajecten gestart. In de sector van de IBO's zijn er 5 begeleidingstrajecten gestart. Met de trajecten bereiken we 7 IBO's en minstens 13 vestigingsplaatsen. In de gemelde buitenschoolse opvang zijn er 2 begeleidingstrajecten geweest in scholen, met een bereik van 6 settings. De verantwoordelijken voor deze opvang hebben zich aangesloten bij lopende trajecten in kinderdagverblijven. In het geheel zijn er 6 nulmetingen verricht. In 2005 en 2006 lopen de begeleidingstrajecten voort. In 2005 zullen er ook nog 3 provinciale kennismakingssessies voor de gemelde buitenschoolse opvang worden georganiseerd.

* Het gaat om instrumenten die werden ontwikkeld binnen de volgende projecten: "Het belevingsonderzoek bij het jonge kind in opvangsituaties buitenshuis (Laevers, 2003)" en het onderzoek "Ontwikkeling van een evaluatie-instrument voor de opvang in en door Vlaamse basisscholen met het oog op het verkrijgen van een kwaliteitslabel (Colpin, Laevers & Vandemeulebroecke, 2003)".

2.4 ALGEMENE KWALITEITSWERKING

Binnen de opvangsector komen heel wat kwaliteitsdomeinen aan bod. De kwaliteitshelpdesk wordt elke dag geconsulteerd met vragen over veiligheid en gevaar, gezondheid en ziekte, voedselveiligheid en hygiëne, omgaan met kinderen, ouders en derden, gebouw en inrichting, enz.

Vaak heeft Kind en Gezin terzake geen eigen regelgeving. Er worden in dat geval inspanningen geleverd om actief kennis te verwerven en die te ontsluiten voor de opvangsector.

Het kwaliteitsteam werkte een brochure rond voedselveiligheid en -hygiëne uit, waarbij de mogelijke gevaren in de opvangkeuken onder de aandacht gebracht worden. Deze brochure is maar een eerste stap. Tegelijk werden de gesprekken met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) gestart. Het FAVV is verant-

woordelijk voor de regelgeving en de controle op voedselveiligheid. De bedoeling is om samen werk te maken van een sectorspecifieke gids voor de kinderopvang.

De regelgeving in verband met veilige speelterreinen en -toestellen die sinds 2001 van kracht is, werd door het kwaliteitsteam vertaald op maat van onthaalouders en kleinschalige opvangvoorzieningen. Dit resulteerde in de brochure "Speel op zeker!", een werk-instrument voor het analyseren van de risico's en het borgen en verbeteren van de veiligheid op het eigen speelterrein. In 2004 werd hiervan een herwerkte versie gemaakt.

Naar aanleiding van het Legionellabesluit stelde Kind en Gezin in nauwe samenwerking met de Vlaamse Gezondheidsinspectie een risicobeoordelings- en beheersplan beschikbaar voor de opvangsector.

De veteranenziekte of legionellose is een ernstige longinfectie die zorgvuldig moet worden behandeld. Om mensen op publiek toegankelijke plaatsen te beschermen, heeft de Vlaamse Regering het besluit uitgevaardigd. Dit besluit kan van toepassing zijn op opvangvoorzieningen die nachtopvang aanbieden.

Ook in 2004 werd voortgewerkt aan de brandveiligheid in de voorzieningen voor kinderopvang. Na het besluit voor de brandpreventie in de gesubsidieerde en erkende kinderdagverblijven en voor de initiatieven voor buitenschoolse opvang, werd op 1 oktober 2004 het besluit goedgekeurd houdende de preventie van brand in de mini-crèches.

Op 1 oktober 2004 werd de principiële oprichting van een technische commissie door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Deze commissie zal instaan voor de beoordeling van aanvragen tot afwijking van de regelgeving in de drie deelsectoren.

Ten slotte werd een besluit voorbereid voor de regelgeving voor de zelfstandige kinderdagverblijven en een wijziging aan het besluit voor de erkende en gesubsidieerde kinderdagverblijven.

De werkgroep "Veilige Kinderartikelen" die al in 2003 werd opgericht binnen Kind en Gezin, werkte in 2004 naar haar eindproduct toe. Vanaf het voorjaar van 2005 zal op de website van Kind en Gezin informatie te vinden zijn over de veilig-

heid van veelgebruikt kindermeubilair. Ouders en opvangvoorzieningen vinden er onder meer de Europese veiligheidsnormen op terug.

Ze kunnen aan de hand van een checklist ook toetsen of een aankoop waarbij deze norm niet te achterhalen is, voldoet aan de veiligheidsvoorwaarden.

In samenwerking met de afdeling Preventieve Gezinsondersteuning werd de werkmap HIV en aids uitgewerkt. Deze map, op maat van leidinggevend en verpleegkundigen, biedt informatie over het werken met seropositieve kinderen in de opvang. Ook wordt dieper ingegaan op achtergrondinformatie bij het virus. In samenwerking met het Koningin Paola-ziekenhuis in Antwerpen en met Pluskids in Brussel werd gratis vorming aangeboden aan opvangvoorzieningen die dat wensten. Kind en Gezin wil in de toekomst nog meer dan vroeger de nadruk leggen op kwaliteitsbevorderende acties voor de opvangsector. Voor 2005 werden al acties gepland met het oog op het faciliteren van een basisopleiding levensreddend handelen bij baby's en peuters, provinciale studiedagen rond preventie in de kinderopvang, studiedagen inzake kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering, enz.

2.5 COMPETENTIEBEVORDERING

Elk kind in opvang heeft recht op een goede kwaliteit. De kwaliteit van de opvang wordt in grote mate bepaald door de competentie van de personen die de opvang verzorgen.

Er zijn 2 redenen waarom vanaf 2004 in Vlaanderen aandacht werd besteed aan competentieverhoging in de kinderopvang. Enerzijds zijn de huidige opleidingsvereisten geformuleerd vanuit de opvangvorm (erkend/zelfstandig, gezin/groep) en niet vanuit de kinderen die opgevangen worden. Anderzijds zijn de functies die kinderopvang invult, veranderd. De verwachtingen van de ouders en van de maatschappij over kinderopvang stijgen, de invloed die de kinderopvang heeft in het leven van kinderen wordt groter. Er is een grote diversiteit bij gezinnen en kinderen, maar ook in visies over opvoeding en in sociaal-culturele achtergronden.

De opvang moet veilig zijn. Om dit alles te kunnen bieden, heeft de opvang competent en juist opgeleid personeel nodig.

Het project om te werken rond de competenties in de kinderopvang is gestart in 2004, maar is ook een meerjarenproject. Kind en Gezin werkt op dit domein intensief samen met externe partners: het VBJK, de onderwijsnetten, opleidingsorganisaties en de sociale partners van de sector. De Raad van Bestuur van Kind en Gezin laat zich voor zijn beslissingen rond competenties bijstaan door een groep experts.

In 2004 werden een aantal acties begonnen:

- Voor begeleiders:
  - het project Erkennen Verworven Competenties, dat zal worden gestart in de buitenschoolse opvang;
  - het op elkaar afstemmen van de opleiding "begeleider buitenschoolse opvang" en de modulaire opleiding "kinderzorg in het volwassenen-onderwijs";
  - het opmaken van een beroepsprofiel "begeleider kinderopvang aan huis" en van een advies over de aangevonden opleidingsduur en inhoud;
  - een ideeën- en materialenbeurs voor leerkrachten en leerlingbegeleiders van het secundair onderwijs.
- Voor verantwoordelijken:
  - aansturen op een toegankelijk en gespreid opleidingsaanbod: een postgraduaat "Leidinggevende in kinderopvang" dat vertrekt vanuit de kennis en vaardigheden uit het beroepsprofiel;
  - samen met het VBJK een handboek voor leidinggevend samenstellen.
- Voor onthaalouders:
  - het Europees Equalproject voorbereiden, dat de selectie, de begeleiding en de opleiding van onthaalouders kan verbeteren.

2. PREVENTIEVE GEZINS- ONDERSTEUNING

VERSTERKING VAN DE DIENSTVERLENING

Inge Duchateau
afdelingshoofd Preventieve
Gezinsondersteuning

Jonge kinderen vaccineren is voor Kind en Gezin een kernopdracht. Daarom werd in 2004 gewerkt aan een veilig en kwaliteitsvol vaccinatieproces dat model kan staan in de gezondheidszorg. Dit zal stapsgewijs verder worden uitgewerkt. Het menselijke aspect is daarbij doorslaggevend, samen met een doorgedreven zorgzaamheid en waakzaamheid.

2004 stond ook in het teken van de versterking van onze dienstverlening. Zowel het aantal regioverpleegkundigen en gezinsondersteuners - tot voor kort interculturele medewerkers en ervaringsdeskundigen genoemd - als de omkadering van de regioteams en de pedagogische ondersteuning ervan werd aanzienlijk versterkt. Daarmee kwam het management van de instelling zijn belofte na om de hoge eisen op te vangen met betrekking tot een verdere professionalisering, een beter afgestemde hulpverlening en een grotere alertheid op risico's, kindermishandeling en probleemsituaties.

Inspanningen werden geleverd om het pedagogische luik van de preventieve zorg explicieter kenbaar te maken. Dat illustreren de invoering van het pedagogisch spreekuur als onderdeel van de dienstverlening en de wetenschappelijke literatuurstudie met als titel "Aandacht voor het psychosociaal welzijn van kinderen en gezinnen binnen Kind en Gezin". Deze studie vormde de bijlage bij het statement van het strategisch comité van Kind en Gezin dat werd

opgemaakt met het oog op het nieuwe Vlaamse regeerakkoord (juni 2004). De toevoeging van opvoedingsondersteuning aan onze medische en sociale preventieve zorg was een droom vanaf de start van Kind en Gezin. De specificiteit van elk van deze disciplines moet nu verder worden versterkt én tegelijk moet een geïntegreerd aanbod gerealiseerd worden voor kinderen en gezinnen. Dit blijft de uitdaging voor de toekomst.

Onze specifieke dienstverlening aan kwetsbare zwangeren via de prenatale consultatiebureaus werd tijdens het voorbije jaar verder uitgewerkt op conceptueel vlak. Meerdere uitgangspunten staan hier voorop, zoals een vroegtijdige verwijzing van cliënten naar de reguliere sector voor medische prenatale begeleiding, een beter bereik van de doelgroep en een uitbreiding van deze dienstverlening naar kwetsbare zwangeren in centrumsteden. De implementatie van dit concept wordt in 2005 voorbereid en beoogt al vanaf de zwangerschap een kwaliteitsvolle ondersteuning van deze doelgroep.

Kind en Gezin heeft haar keuze om aan de bestrijding van kindermishandeling te werken al verscheidene jaren in haar werking opgenomen. In het kader daarvan werd in 2004 een bekendmakingscampagne uitgewerkt voor de vertrouwenscentra kindermishandeling. De campagne, die in verschillende fases zal verlopen, maakt duidelijk waar burgers terecht kunnen met vermoedens of situaties van kindermishandeling.

Ook de start van de Kind en Gezin-Lijn in West-Vlaanderen was een belangrijke stap. Dit proefproject werd grondig voorbereid en zal in de loop van 2005 geëvalueerd worden voor een eventuele uitbreiding naar de andere provincies. Kind en Gezin heeft al ervaring met de Kinderopvanglijn, waar klanten terecht kunnen met vragen over kinderopvang. Voorbeelden uit andere organisaties tonen ook aan dat de inschakeling van een dergelijk callcenter een duidelijke meerwaarde geeft aan de dienstverlening aan klanten. Vanuit de afdeling Preventieve Gezinsondersteuning werden belangrijke inspanningen geleverd voor dit project om het aanbod aan informatie in verband met preventieve zorg zo efficiënt mogelijk beschikbaar te stellen voor de voorlichters bij onze callcenter-partner die in rechtstreeks contact komen met onze gezinnen in West-Vlaanderen.

In 2004 werd ook voortgewerkt aan het veranderingstraject in onze preventieve dienstverlening. We willen nog sterker evolueren naar meer zorg op maat, naar een grotere beklemtoning van de inhoudelijke doelstellingen en overwegingen bij de dienstverlening. Onder invloed van dit veranderingstraject moet de meerwaarde van onze inzet voor kinderen en gezinnen duidelijker en zichtbaarder worden.

En tot slot nog iets over de rol van Kind en Gezin inzake adoptie. Er zijn kansen voor een nieuwe en correcte positionering van deze opdracht die hopelijk een einde kan maken aan de onduidelijke situatie. Naar aanleiding daarvan werden dan ook veel voorbereidende werkzaamheden verricht en dit met een grote bekommernis voor kwaliteit en zorgvuldigheid.

Het evenwicht zoeken in het aanbod van algemene en specifieke zorg, de samenwerking tussen regioverpleegkundigen en gezinsondersteuners, tussen autochtone en allochtone hulpverleners blijft een belangrijk agendapunt. Dat geldt ook voor het informatieaanbod in verband met preventieve zorg. Wij willen dit zo efficiënt mogelijk beschikbaar stellen, rekening houdend met de communicatiekanalen die onze gezinnen verkiezen. Zo werd er gestart met elektronische zwangerschapsnieuwsbrieven, die week na week via e-mail de aanstaande ouder inlichten over het verloop van de zwangerschap.

De afdeling Preventieve Gezinsondersteuning gaat verder de weg op van vooruitgang en verregaande professionalisering, waarbij het de gezinnen zijn die aangeven welke behoeften zij hebben en hoe de diversiteit in ons aanbod vertegenwoordigd moet zijn.

1. ZWANGERSCHAP EN BEVALLING

1.1 INFOAVONDEN

Aanstaande ouders, zeker wanneer ze een eerste kind verwachten, hebben veel vragen over het verloop van de zwangerschap en de bevalling. Om hieraan tegemoet te komen, biedt Kind en Gezin op de infoavonden "Kind op komst" een informatief programma aan aanstaande ouders. Kind en Gezin organiseert deze *infoavonden in samenwerking met de kraamklinieken*.

Er wordt informatie gegeven over de ontwikkeling van het ongeboren kind, de begeleiding en de onderzoeken tijdens de zwangerschap, ongemakken en levenswijze, de betekenis van het ouderschap, het verloop van de bevalling, de onderzoeken bij en de behoeften van de pasgeborene, de babyuitzet en ook over de sociale rechten en plichten tijdens de zwangerschap. De aanstaande ouders worden eveneens rondgeleid in een verloskamer.

In 2004 werden in 54 kraamklinieken infoavonden gesubsidieerd door Kind en Gezin (zie tabel 2.1).

Daarnaast verleent Kind en Gezin haar medewerking aan infoavonden in 8 kraamklinieken in het Vlaams Gewest en 1 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zonder dat deze avonden gesubsidieerd worden door Kind en Gezin. De regioverpleegkundigen werken als lesgever mee aan de lessenreeks.

Informatieavonden in kraamklinieken worden meer en meer gedaan in kleine

groepen en dit onder leiding van vroedvrouwen in kraamklinieken.

Hierdoor dalen het aantal gesubsidieerde infoavonden van Kind en Gezin en het aantal deelnemers aan deze infoavonden.

1.2 PRENATALE CONSULTATIEBUREAUS

Op een beperkt aantal plaatsen kunnen aanstaande ouders gratis terecht op een prenatale consultatiebureau dat erkend is door Kind en Gezin. Deze consultatiebureaus worden vooral georganiseerd in gebieden met een hoge concentratie van kansarme gezinnen. Er wordt samengewerkt met kraamklinieken en waar aangegeven ook met wijkgezondheidscentra. De aanstaande ouders worden er begeleid door een gynaecoloog of huisarts en een regioverpleegkundige of vroedvrouw. Er kan ook een beroep gedaan worden op gezinsondersteuners.

Eind 2004 waren er 6 prenatale consultatiebureaus in het Vlaams Gewest en 2 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In 2004 werden er 795 zittingen georganiseerd en waren er 2683 vrouwen ingeschreven. Er waren 6299 aanmeldingen.

1.3 BEZOEKEN AAN PASBEVALLEN VROUWEN IN KRAAMKLINIEKEN

Tijdens hun verblijf in de kraamkliniek worden pasbevallen vrouwen bezocht door een regioverpleegkundige van Kind en Gezin. Ze stelt de dienstverlening voor en gaat, als de ouders dat wensen, dieper in op hun vragen.

INFOAVONDEN

	2003	2004
Aantal plaatsen met infoavonden i.s.m. kraamklinieken	55	54
Aantal gesubsidieerde infoavonden	878	628
Aantal deelnemers	32 617	28 807

2.1 Aantal gesubsidieerde infoavonden voor aanstaande ouders en aantal deelnemers

KRAAMBEZOEK

	Aantal	Doelgroepbereik
2003	53 587	87,3
2004	56 044	88,1

2.2 Aantal kraambezoeken door regioverpleegkundigen van Kind en Gezin gebracht aan kinderen geboren in het betreffende jaar en percentage kinderen met een kraambezoek geboren in het betreffende jaar.

2. DE EERSTE WEKEN, MAANDEN EN JAREN VAN HET KIND: EEN PROFESSIONELE BEGELEIDING OP MAAT

2.1 INDIVIDUELE BEGELEIDING AAN HUIS

Een groot deel van de activiteiten van Kind en Gezin bestaat in de individuele begeleiding van ouders met jonge kinderen. Dit gebeurt tijdens gezinsbezoeken aan huis, hoofdzakelijk in de neonatale periode. In 2004 werden 194 998 gezinsbezoeken gebracht in het Vlaams Gewest én in het Brussels Gewest.

2.2 CONSULTATIEBUREAUS

Kind en Gezin organiseert een preventief-medisch en psychosociaal toezicht voor jonge kinderen en hun gezinnen. Alle ouders met kinderen onder de drie jaar kunnen hiervoor gratis terecht op het consultatiebureau.

GEZINSBEZOeken

	Aantal	Doelgroepbereik
2003	195 046	97,2
2004	194 998	97,2

2.3 Aantal gezinsbezoeken door regioverpleegkundigen van Kind en Gezin. Percentage kinderen met minstens 1 gezinsbezoek in de neonatale periode (0 tot 15 weken) - Vlaams Gewest

DOELBEREIK GEZINSBEZOeken NEONATALE PERIODE

	%	cum %
<i>Eerste kinderen</i>		
4 gezinsbezoeken of meer	32,3	32,3
3 gezinsbezoeken	32,8	65,1
2 gezinsbezoeken	22,7	87,8
1 gezinsbezoek	10,4	98,2
0 gezinsbezoeken	1,8	100,0
Totaal	100,0	
<i>Volgende kinderen (1)</i>		
3 gezinsbezoeken of meer	45,7	45,7
2 gezinsbezoeken	32,6	78,3
1 gezinsbezoek	18,1	96,4
0 gezinsbezoeken	3,7	100,0
Totaal	100,0	

2.4 Doelbereik gezinsbezoeken: percentage kinderen geboren in 2004 naar gelang het aantal gezinsbezoeken in de neonatale periode (0 tot 15 weken) - Vlaams Gewest

(1) Bij een volgend kind worden binnen het basiszorgaanbod 3 gezinsbezoeken gebracht

AANTAL CONSULTATIEBUREAUS, ZITTINGEN, CONSULTEN EN INGESCHREVEN KINDEREN(1)

	2003	2004
Aantal consultatiebureaus	338	338
Aantal zittingen	39 554	40 513
Aantal consulten	489 725	498 300
Aantal ingeschreven kinderen (1)	156 480	159 783

2.5 Aantal consultatiebureaus, zittingen, consulten en ingeschreven kinderen

(1) Ingeschreven kinderen = minstens eenmaal een consultatiebureau bezocht in de loop van het jaar

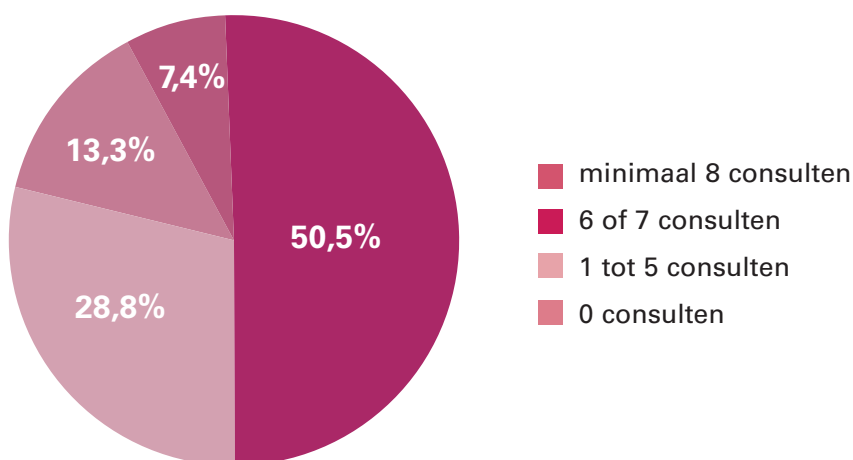
EVOLUTIE DOELGROEPBEREIK CONSULTEN

2003	84,3 %
2004	86,0 %

2.6 Evolutie doelgroepbereik consulten: percentage kinderen geboren in het betreffende jaar met minstens 1 consult - Vlaams Gewest

DOELBEREIK CONSULTEN EERSTE LEVENSSJAAR

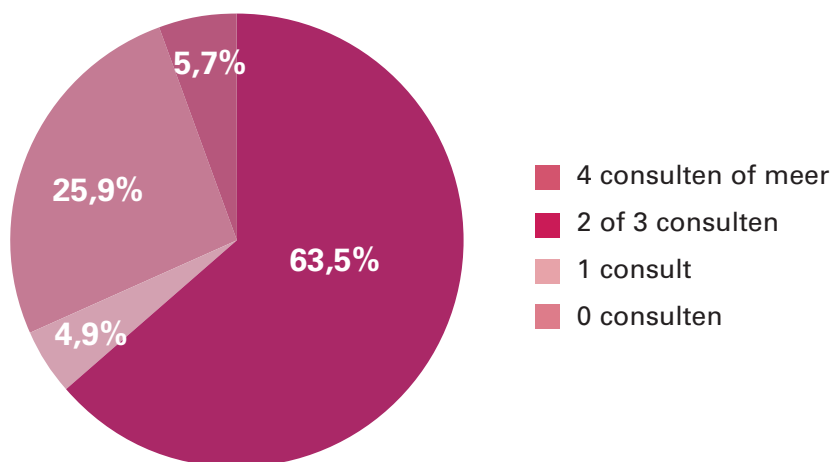
Aantal consulten	%	cum %
8 consulten of meer	7,4	7,4
7 consulten	25,9	33,3
6 consulten	24,6	57,9
5 consulten	12,5	70,4
4 consulten	6,3	76,7
3 consulten	4,2	80,9
2 consulten	2,7	83,6
1 consult	3,1	86,7
0 consulten	13,3	100,0
Totaal	100,0	

2.7 Doelbereik consulten eerste levensjaar: percentage kinderen geboren in 2003 naar aantal consulten in het eerste levensjaar - Vlaams Gewest

DOELBEREIK CONSULTEN TWEEDE LEVENSJAAR

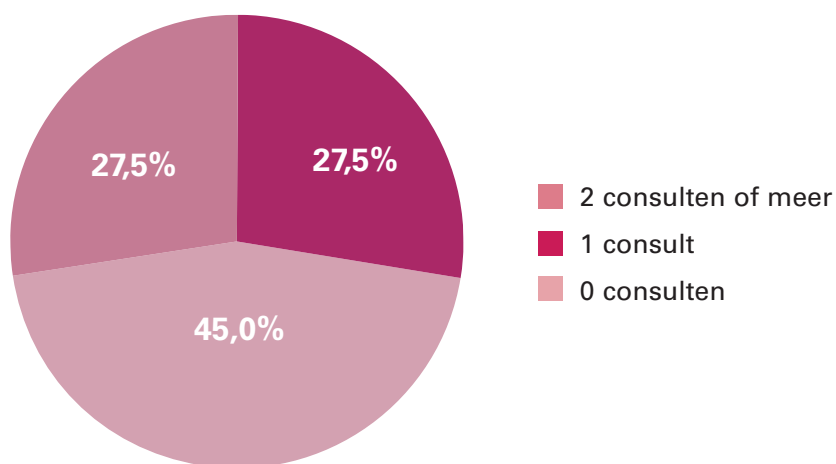
Aantal consulten	%	cum %
4 consulten of meer	5,7	5,7
2 of 3 consulten	63,5	69,2
1 consult	4,9	74,1
0 consulten	25,9	100,0
Totaal	100,0	

2.8 Doelbereik consulten tweede levensjaar: percentage kinderen geboren in 2002 naar aantal consulten in het tweede levensjaar - Vlaams Gewest

DOELBEREIK CONSULTEN DERDE LEVENSJAAR

Aantal consulten	%	cum %
2 consulten of meer	27,5	27,5
1 consult	27,5	55,0
0 consulten	45,0	100,0
Totaal	100,0	

2.9 Doelbereik consulten derde levensjaar: percentage kinderen geboren in 2001 naar aantal consulten in het derde levensjaar - Vlaams Gewest

2.3 DE VACCINATIEACTIVITEIT IN 2004

Vaccinatie blijft zonder enige twijfel een kernactiviteit van Kind en Gezin.

In 2004 bedroeg het totale aantal door Kind en Gezin toegediende inentingen in het Vlaams Gewest én Brussel 898 236.

Door de verschuiving van de toedieningsleeftijd van de vaccins in het tweede levensjaar vanaf 2003 werd er in de groep van 15 maanden in dat jaar minder gevaccineerd en in de groep van

12 maanden meer. Als we daarmee rekening houden, is er in 2004 voor alle vaccins en dosissen een lichte toename met 2,5%. Hierbij moeten nog de kinderen geteld worden die door de invoering van het hexavalent vaccin in 2004 een dosis hepatitis B-vaccin op 2 maanden kregen.

Ter illustratie geven we de evolutie weer van 2003 naar 2004.

TOEGEDIENDE VACCINS

	2003	2004
<i>Polio</i>		
2 maanden	50 148	53 305
3 maanden	49 510	52 353
4 maanden	48 249	50 873
15 maanden	36 517	44 974
<i>Difterie-tetanus-pertussis</i>		
2 maanden	50 021	53 180
3 maanden	49 370	52 229
4 maanden	48 117	50 774
15 maanden	36 442	44 907
<i>Haemophilus influenzae B</i>		
2 maanden	49 936	53 146
3 maanden	49 282	52 192
4 maanden	47 978	50 694
15 maanden	36 268	44 706
<i>Hepatitis B</i>		
2 maanden	/	50 792
3 maanden	50 482	52 196
4 maanden	54 155	51 078
15 maanden	58 412	46 455
<i>Mazelen-bof-rubella</i>		
12 maanden	55 451	46 855
<i>Meningitis C (1)</i>		
12 maanden	55 968	47 527
Totaal toegediende vaccins	826 306	898 236

2.10 Aantal vaccins toegediend in de consultatiebureaus in 2003 en 2004 in het Vlaams Gewest én Brussel

(1) Eveneens inbegrepen in totaal, Meningitis C op andere leeftijden (beperkt aantal)

Vaccinatiedatabank

In de vaccinatiedatabank werden alle vaccinaties van 2004 geregistreerd. De vaccinatiedatabank bevat de inentingsdata van kinderen die in de consultatiebureaus en kinderdagverblijven van Kind en Gezin gevaccineerd worden, aangevuld met vaccinatiegegevens die privé-artsen on line of via het callcenter inbrengen.

Het proefproject met de elektronische aflevering van het polioattest vanuit de vaccinatiedatabank in het gemeentehuis van Deinze werd gunstig geëvalueerd en voortgezet. De Vlaamse administratie heeft in samenwerking met Kind en Gezin het bestelsysteem voor vaccinaties (Vaccinnet) verder uitgewerkt voor veralgemeende implementatie. Na de stockbreuk van het gratis hepatitis B-vaccin tussen de zomer van 2002 en de zomer van 2003 kregen niet- of onvolledig gevaccineerde kinderen automatisch een herinneringsbrief vanuit de vaccinatiedatabank met de melding dat het vaccin weer beschikbaar was.

In 2004 kwam de dekkingsgraad voor hepatitis B opnieuw op het niveau van vóór de stockbreuk.

In de vaccinatiedatabank van Kind en Gezin waren er eind 2004 ongeveer 4,5 miljoen vaccinaties en 650 000 kinderen opgenomen.

2.4 GEHOORSCREENING

In 2004 hebben de regioverpleegkundigen 63 310 gehoor testen uitgevoerd. Ook werd deze test (het automatische, audiometrische onderzoek van de hersenstam) aangeboden maar niet uitgevoerd bij een aantal kinderen van gezinnen die de test weigerden (1116) of waarvan de baby al getest was in de kraamkliniek of in de afdeling Neonatale Intensieve Zorg voor pasgeborenen (1127).

Er werd een gehoorverlies vastgesteld bij 102 kinderen, of bij 1,67 per 1000 geteste kinderen geboren in 2004.

In totaal werden 60 909 kinderen, geboren in 2004, getest door het personeel van Kind en Gezin.

3. OPVOEDINGSONDERSTEUNING 2004

Het is de opdracht van Kind en Gezin om ouders te ondersteunen bij de opvoeding van hun jonge kind. De organisatie streeft ernaar om ouders een adequaat antwoord te bieden bij lichte opvoedingsvragen en om de netwerken rondom gezinnen - en in het bijzonder gezinnen die weinig steun ervaren vanuit hun onmiddellijke omgeving - te versterken. In 2004 werd heel wat gerealiseerd op dat vlak. Enerzijds lag het accent op de verdere vorming en bijscholing van de medewerkers. Anderzijds werd er geïnvesteerd in het verder uitbouwen van de dienstverlening inzake opvoedingsondersteuning, en dit afgestemd op de behoeften in de regio.

3.1 INFORMATIE OVER OPVOEDINGSONDERSTEUNING

Kind en Gezin wil alle ouders met jonge kinderen informeren over en sensibiliseren voor de ontwikkeling en de opvoeding van het jonge kind. In dit kader werd het informatieaanbod in 2004 op het vlak van ontwikkeling en opvoeding van het jonge kind verder uitgebouwd, zowel via de website als via bestaande brochures.

3.2 WERKVORMEN EN METHODIEKEN OPVOEDINGSONDERSTEUNING

In verschillende regio's werd het ondersteuningsaanbod op basis van de ervaren behoefte van ouders verder uitgebouwd en geoptimaliseerd. De verschillende initiatieven kunnen op de volgende wijze ingedeeld worden:

3.2.1 Individuele opvoedingsondersteuning

Opvoeding bespreekbaar maken (anticiperende voorlichting)

Ouders krijgen informatie aangeboden rond opvoedingsthema's die cruciaal zijn voor de verdere ontwikkeling en opvoeding van het kind. Deze methodiek richt zich tot alle ouders die interesse hebben om informatie rond opvoedingsthema's te ontvangen.

De doelstellingen zijn: de inzichten van ouders in specifieke opvoedingsthema's verbeteren, het bekwaamheidsgevoel versterken en uiteindelijk de interactie tussen ouder en kind optimaliseren. Deze methodiek werd onder meer door de regioteams van Dilsen-Stokkem, Genk, Hasselt en Herentals toegepast.

Spreekuur opvoedingsondersteuning

Het spreekuur opvoedingsondersteuning is een makkelijk toegankelijke vorm van kortdurende individuele ondersteuning van ouders bij lichte opvoedingsproblemen. Uit onderzoek blijkt dat een grote groep ouders (75 à 90%) vragen heeft over de ontwikkeling en opvoeding van hun kind. Enkele thema's waar ouders vaak vragen rond hebben, zijn: huilen, slapen, koppigheid, eten, zindelijkheid. 20 à 25% van de ouders heeft daarenboven behoefte aan professionele ondersteuning bij hun opvoedingsvragen. We streven ernaar dat alle ouders een beroep kunnen doen op een spreekuur opvoedingsondersteuning. Dit kan aangeboden worden door een regioteamlid, een opvoedingsconsulent of binnen een samenwerkingsverband tussen Kind en Gezin en een partner in de regio. In 2003 werd de methodiek door 4 regioteams aangeboden; in 2004 zijn 24 regioteams gestart met het aanbieden van het spreekuur opvoedingsondersteuning.

De doelstellingen zijn: een antwoord vinden op hun specifieke opvoedingsvraag, opnieuw vertrouwen hebben in zichzelf als opvoeder, meer probleemoplossend vermogen krijgen, zodat ouders op basis van pedagogische inzichten nieuwe opvoedingsmoeilijkheden met succes kunnen hanteren.

Kortdurende videohometraining

Kortdurende videohometraining biedt ondersteuning bij de opvoeding met behulp van video-opnames van een alledaagse situatie binnen het gezin. Met behulp van deze beelden wordt samen met de ouders een analyse gemaakt van de interacties binnen het gezin en wordt er nagegaan welke mogelijkheden er bestaan om de interactie tussen ouder en kind te verbeteren.

De methodiek richt zich eveneens tot ouders met jonge kinderen die lichte opvoedingsvragen of opvoedingsspanning ervaren.

Eenzijdig kan de methodiek worden ingezet wanneer ouders een duidelijke opvoedingsvraag stellen. Anderzijds is de methodiek in het bijzonder geschikt voor gezinnen waarin het contact tussen ouder en kind van die aard is dat het ontwikkelen van een veilige hechting tussen kind en ouders bedreigd is (bv. bij premature baby's bij wie het contact moeilijk op gang komt, bij ouders die om diverse redenen afstandelijk omgaan met hun kind, enz.). Vaak is er bij deze gezinnen minder sprake van een expliciete opvoedingsvraag. De methodiek kan dan ook worden gebruikt om ouders bewust te maken van de manier waarop zij in interactie treden met hun kind.

“Kinderen ontdekken” is een illustratie van een kortdurende videohometraining door regioverpleegkundigen van de regioteams Brugge.

Praktische opvoedingsondersteuning of samen doen

Individuele praktische opvoedingsondersteuning is het samen doen, voordoen en praten over de verzorging en opvoeding van het kind met het oog op het versterken van opvoedingsvaardigheden en het bevorderen van een positieve ouder-kind-interactie. Op een gestructureerde wijze wordt aan de ouder(s) geleerd om vaardig te handelen in moeilijke opvoedingssituaties, gekoppeld aan nieuwe ontwikkelingsfasen.

Deze methodiek richt zich in de eerste plaats op gezinnen die geïsoleerd staan en/of waarvan de draagkracht beladen wordt door tal van belastende factoren.

In 2004 werd het contingent gezinsondersteuners uitgebreid. Daarnaast werd het takenpakket van de gezinsondersteuners bijgestuurd op basis van een evaluatie van de werking. In de vernieuwde werking wordt het aanbieden van praktische opvoedingsondersteuning een van de taken van de gezinsondersteuners. In 2005 zal er worden geïnvesteerd in het uitvoeren van de methodiek “praktische opvoedingsondersteuning door de gezinsondersteuners”.

3.2.2 Groepsgerichte opvoedingsondersteuning

Groepsconsult

Het groepsconsult is een variant op het individueel consult. Ouders met kinderen van dezelfde leeftijd nemen samen deel aan een consult. Tijdens dit consult worden de kinderen medisch-preventief opgevolgd, ontvangen ouders informatie over thema's die cruciaal zijn voor de verdere ontwikkeling en opvoeding van het kind en worden ervaringen uitgewisseld.

Voorlichting in de vorm van een groepsconsult kan een meerwaarde hebben ten opzichte van het individueel consult, bv. het biedt ouders de mogelijkheid om met andere ouders contact te hebben, voor sommige ouders werkt dit drempelverlagend, enz.

Het groepsconsult kan gericht zijn op een brede groep van ouders. Soms is een groepsconsult gericht op een specifieke groep, bv. kansarme ouders, allochtone ouders.

De doelstellingen van het groepsconsult zijn dezelfde als die van het individueel consult bij de regioverpleegkundige. Het groepsconsult heeft nog bijkomende doelstellingen: versterking van het sociale netwerk, emotionele ondersteuning (herkenning), bevestiging in wat ouders al goed doen.

Groepswerk gericht op informatieoverdracht

Deze groepsbijeenkomsten zijn gericht op het vergroten van de kennis en de inzichten van ouders met betrekking tot de opvoeding en ontwikkeling van jonge kinderen door hen te informeren en met hen in gesprek te gaan over een vooraf bepaald thema.

Deze methodiek kan zich richten tot een brede groep van ouders van jonge kinderen, maar afhankelijk van het onderwerp en/of de doelstelling van de groepsbijeenkomsten wordt de doelgroep vaak verder afgebakend

In de praktijk wordt groepswerk dikwijls aangeboden in samenwerking met partners, zoals bv. in Genk met de opvoedingswinkel en in Antwerpen-Zuidwest met het INLOOP-team.

Opvoedingservaringen en -vragen delen met andere ouders

Deze groepsbijeenkomsten voor ouders zijn gericht op het versterken van het sociale netwerk van de ouders en van hun mogelijkheden om kinderen op te voeden. De klemtoon ligt op het delen van opvoedingservaringen en -vragen met andere ouders. De inhoud van de bijeenkomst wordt dan ook bepaald door de ervaringen en vragen van de deelnemende ouders.

Kind en Gezin kiest ervoor om deze methodiek in de eerste plaats in te zetten voor gezinnen die geïsoleerd staan en/of waarvan de draagkracht beladen wordt door tal van belastende factoren. Als er een INLOOP-team in de regio werkzaam is, moet hiermee rekening gehouden worden.

Praktische opvoedingsondersteuning of samen doen

Praktische opvoedingsondersteuning in groepsverband is het samen doen, voordoen van en praten over de verzorging en opvoeding van het kind met het oog op het versterken van opvoedingsvaardigheden en het bevorderen van een positieve ouder-kindinteractie.

Deze methodiek richt zich in de eerste instantie op gezinnen die geïsoleerd staan en/of waarvan de draagkracht beladen wordt door tal van belastende factoren.

Het "thuis spel" van het regioteam Genk is hier een voorbeeld van.

3.3 PARTNERS IN OPVOEDING

De regioteams preventieve zorg van Kind en Gezin staan niet alleen op het terrein van opvoedingsondersteuning. Tal van andere organisaties bieden ondersteuning aan ouders bij de opvoeding van hun kinderen. Daarom bouwt Kind en Gezin opvoedingsondersteuning uit in een netwerk van interne en externe partners, waarin iedereen een eigen rol te vervullen heeft. Hoe het netwerk er in een bepaalde regio uitziet is afhankelijk van de lokale partners op het terrein, van de behoeften in de regio, enz. Continuïteit in de ondersteuning van ouders is bij het uitbouwen van netwerken een belangrijke pijler.

In het jaarverslag van 2002 meldden we de start van 10 INLOOP-teams. In de dienstverlening aan kansarme gezinnen vormen zij een belangrijke partner voor de regioteams. Concreet bieden zij een waaier van ondersteuning aan, gaande van onthaal over groepswork tot vormen van zorgcoördinatie. In 2004 vond een denkdag plaats rond inhoudelijke thema's die specifieke aandacht verdienen, zoals gebleken was uit de evaluatie van het eerste werkingsjaar in 2003: zorgcoördinatie, klanttevredenheid, kansarmoede en communicatie met de doelgroep. Deze denkdag had tot doel aanzetten te leveren voor de verdere ontwikkeling. Ook werden drie projecten in het kader van opvoedingsondersteuning structureel gevat in het kader van een INLOOP-team. Deze omschakeling werd erkend door de Raad van Bestuur van Kind en Gezin. Dit brengt het huidige aantal INLOOP-teams op 13. Daarnaast zijn er in elke regio tal van andere partners in het kader van opvoedingsondersteuning. Deze samenwerking kan gaan van het toeleiden van gezinnen zowel naar het

aanbod van Kind en Gezin (bv. de centra voor kindercare en gezinsondersteuning) als naar het aanbod van de partner tot het gezamenlijk aanbieden van opvoedingsondersteunende activiteiten (bv. infobijeenkomsten voor ouders, een opvoedingswinkel, zoals die in Leuven, en Turnhout).

Ten slotte kiest Kind en Gezin ervoor om via partnerships en via de ondersteuning van projecten optimaal gebruik te maken van de deskundigheid van andere partners en ruimte te scheppen voor vernieuwing.

In het kader van de partnerships vermelden we - zonder volledig te zijn - de samenwerking met het Steunpunt Opvoedingsondersteuning van de provincie Limburg, het partnership met het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind, de dienst Opvoedingsondersteuning in Turnhout en de opvoedingswinkel (PAS) in Genk.

In het kader van de ondersteuning van projecten vermelden we de vzw De Keerkring en het STOP-project.

4. BIJZONDERE ZORG EN HULPVERLENING

4.1 HULPVERLENING AAN KINDEREN IN PROBLEEM- OF CRISISSITUATIES

Ouders kunnen bij probleem- of crisissituaties met jonge kinderen een beroep doen op een aantal voorzieningen die door Kind en Gezin erkend en gesubsidieerd worden.

De centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's) bieden aan gezinnen met jonge kinderen een tijdelijke ondersteuning om een moeilijke periode door te komen. Naast een aanbod van dag- en/of nachtopvang begeleiden deze centra de gezinnen ook thuis.

Er wordt gefocust op de gezinnen waarbij voornamelijk sociale factoren de opvoeding belemmeren. Belangrijk is dat de situatie van die aard is dat ze nog kan

worden gekeerd door een vroegtijdig inwerken op de problemen en dat de gezinnen zelf, eventueel met hulp van een andere hulpverlener, de stap zetten om op deze hulpverlening een beroep te doen. Ook acute crisissituaties waarvoor onmiddellijk een oplossing gevonden moet worden, behoren tot de indicaties.

Op verzoek van de ouder(s) of van de plaatsvervanger(s) is bij een probleem- of crisissituatie ook kortstondige opvang mogelijk in een opvanggezin dat is aangesloten bij een dienst voor gezinsondersteunende pleegzorg. Zowel de gezinnen als de opvang-gezinnen worden professioneel ondersteund door deze diensten.

AANTAL VOORZIENINGEN

	2003	2004
Centra voor kindercare en gezinsondersteuning	23	23
Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg	4	4
Projecten met een semi-residentieel en/of ambulante aanbod	3	3

2.11 Aantal voorzieningen voor kinderen in probleem- of crisissituaties

AANTAL PLAATSEN

	2003	2004
Centra voor kindercare en gezinsondersteuning	1 450	1 450
Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg	144 (1)	145 (1)
Projecten met een semi-residentieel en/of ambulante aanbod	49 (2)	49 (2)

2.12 Aantal erkende plaatsen in voorzieningen voor kinderen in probleem- of crisissituaties

(1) Aantal opvanggezinnen dat in de loop van het jaar kinderen opving

(2) Aantal begeleide gezinnen met kinderen

4.2 KINDERMISHANDELING

De activiteiten van Kind en Gezin inzake kindermishandeling ontplooiën zich op twee sporen:

Enerzijds staat de preventie van kindermishandeling centraal. Op dit punt wil de instelling zich engageren om gezinnen met jonge kinderen nog beter te ondersteunen en de problematiek in de kijker te houden.

Anderzijds neemt Kind en Gezin een aantal initiatieven om in de beleidsontwikkeling de nodige aandacht voor kindermishandeling te vragen.

Kind en Gezin wil zich ertoe verbinden om gezinnen met jonge kinderen permanent en zeer gericht te ondersteunen op het vlak van opvoeding. Nog vóór het fout loopt, wordt geïnvesteerd in gezinnen, onder meer via de gezinsbezoeken en de consulten op de consultatiebureaus. Ouders worden maximaal ondersteund en zo nodig geholpen bij het vervullen van hun ouderrol. Om ouders beter te ondersteunen in hun opvoedingstaak wil Kind en Gezin ook

investeren in het vroegtijdig onderkennen van en doorverwijzen bij risico's op problematische opvoedingssituaties. Het onderscheiden van opvoedingssituaties die voor kinderen een ernstige bedreiging vormen, is een van de taken van de regioteamleden van Kind en Gezin. Om onze regioteamleden hierin te ondersteunen wordt gebruikgemaakt van de schaal "Risico's op ernstig problematische opvoedingssituaties" (Hellinckx e.a., 2001). Het doel van de schaal is onder meer regioteamleden te helpen om op een zo objectief mogelijke manier te kijken naar gezinnen.

In 2004 investeerde Kind en Gezin verder in het uitwerken van een plan van aanpak voor een betere preventie en detectie van risicosituaties en situaties van kindermishandeling. De volledige implementatie is gepland voor 2005, maar enkele onderdelen van het "plan van aanpak" werden in 2004 al geïmplementeerd, zoals bijvoorbeeld het opvangen van meldingen van externen.

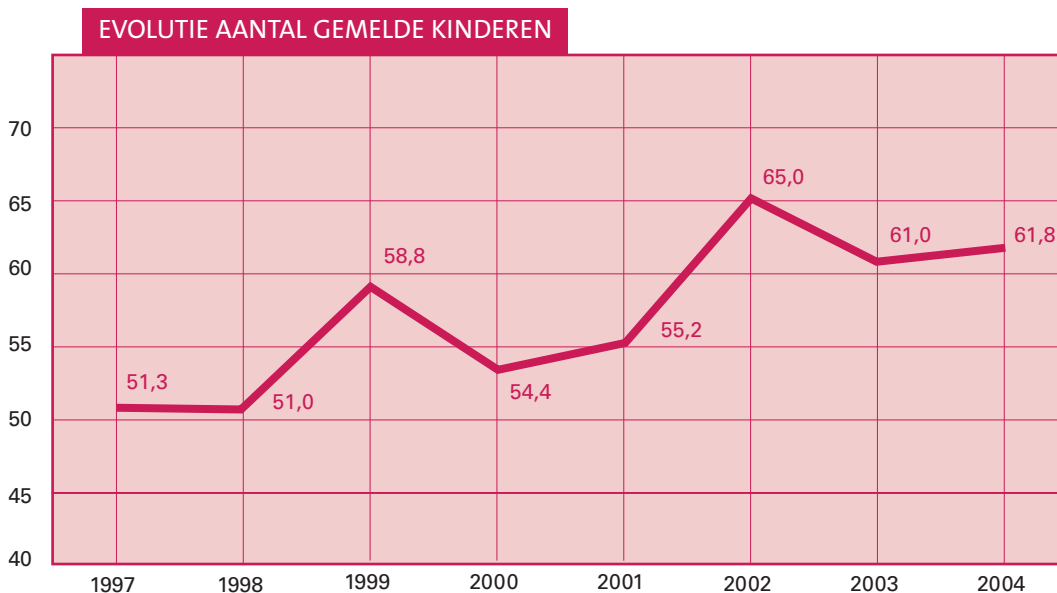
Kind en Gezin wil ook de preventie van de problematiek van kindermishandeling in de kijker houden door informatie te verspreiden, preventieprojecten op touw te zetten en sensibiliserende acties te ondernemen in samenwerking met partners.

In dit kader heeft Kind en Gezin in 2004, samen met de vertrouwenscentra kindermishandeling, aan de verdere uitwerking van een bekendmakings-campagne van de sector gewerkt. Deze campagne bestaat uit het opmaken van een gezamenlijke website voor de 6 vertrouwenscentra en het bekendmaken van het bestaan en de werking van deze centra. De campagne is gelanceerd in december 2004.

Kind en Gezin vervult ook een *aantal taken op beleidsuitvoerend niveau*, waaronder de *erkenning* en de

subsidiëring van de vertrouwenscentra kindermishandeling. In elke Vlaamse provincie en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is er een vertrouwenscentrum kindermishandeling. Al wie een situatie van kindermishandeling kent of er een vermoeden van heeft, kan er terecht. Deze centra zorgen voor de eerste opvang van slachtoffers, voor de doorverwijzing en voor het coördineren en opvolgen van de hulpverlening. In sommige gevallen staan ze in voor de hulpverlening aan mishandelde kinderen en hun gezinnen.

De 6 vertrouwenscentra kindermishandeling noteerden in 2004 in totaal 6060 meldingen van vermoedens van mishandeling bij minderjarigen. Deze 6060 meldingen betroffen in totaal 7874 minderjarigen.

2.13 Vertrouwenscentra: evolutie van het aantal gemelde kinderen per 10 000 kinderen onder de 18 jaar

Bron: Kind en Gezin - Registratie bij de vertrouwenscentra kindermishandeling

In 2003 bedroeg het aantal meldingen per 10 000 kinderen 61,8 (voor het Vlaams Gewest).

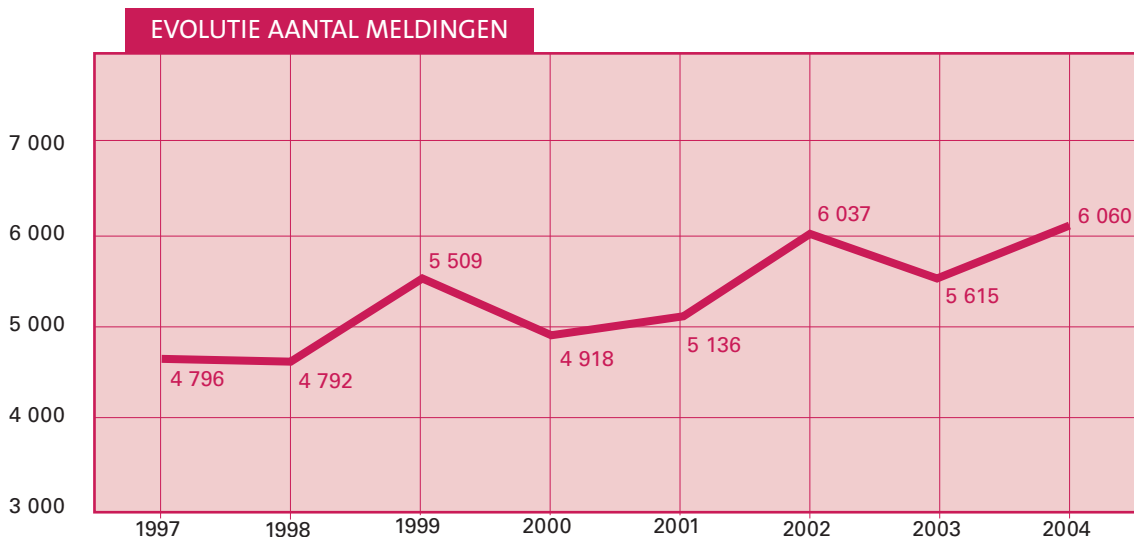
In grafiek 2.15 wordt de evolutie per 10 000 kinderen weergegeven sinds 1997.

MELDINGEN

	2003	2004
Aantal meldingen	5 615	6 060
Aantal betrokken kinderen	7 779	7 874

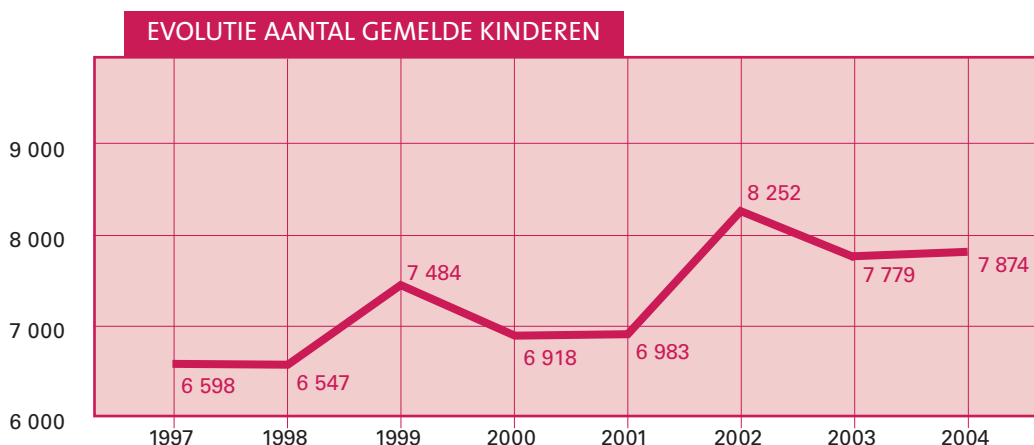
2.14 Aantal meldingen van kindermishandeling of -verwaarlozing

Bron: Kind en Gezin - Registratie bij de vertrouwenscentra kindermishandeling

2.15 Evolutie van het aantal meldingen van mishandeling of verwaarlozing sinds 1995

Bron: Kind en Gezin - Registratie bij de vertrouwenscentra kindermishandeling

2.16 Evolutie van het aantal gemelde kinderen van mishandeling of verwaarlozing sinds 1997

Bron: Kind en Gezin - Registratie bij de vertrouwenscentra kindermishandeling

Tegenover vorig jaar is er een lichte stijging, zowel wat het aantal meldingen als wat het aantal gemelde kinderen

betreft. Het aantal meldingen is in totaal gestegen met 7,9% en het aantal gemelde kinderen met 1,2%.

GEMELDE PROBLEMATIEK

	2003		2004	
	Aantal	%	Aantal	%
Seksueel misbruik: incest	1 117	14,4	1 185	15,1
Seksueel misbruik: geen incest, onbekend of het incest is	629	8,1	665	8,4
Totaal seksueel misbruik	1 746	22,5	1 850	23,5
Lichamelijke mishandeling	1 335	17,4	1 436	18,2
Lichamelijke verwaarlozing	966	12,4	861	10,9
Totaal lichamelijke mishandeling en verwaarlozing	2 321	29,8	2 297	29,2
Emotionele mishandeling	870	11,2	921	11,7
Emotionele verwaarlozing	529	6,8	629	8,0
Totaal emotionele mishandeling en verwaarlozing	1 399	18,0	1 550	19,7
Münchhausen by proxy-syndroom	24	0,3	36	0,5
Risicosituatie mishandeling/verwaarlozing	1 217	15,6	1 159	14,7
Onduidelijke problematiek, twijfel	619	8,0	505	6,4
Verwerkingsproblematiek t.g.v. vroegere mishandeling/verwaarlozing	107	1,4	120	1,5
Geen mishandeling, ander probleem	346	4,4	357	4,5
Algemeen totaal	7 779	100,0	7 874	100,0

2.17 Gemelde kinderen naar gelang de belangrijkste gemelde problematiek (percentage)

Bron: Kind en Gezin - Registratie bij de vertrouwenscentra kindermishandeling

Lichamelijke mishandeling en verwaarlozing is net als in de vorige jaren de meest gemelde vorm van kindermishandeling. Bij 2297 kinderen of 29,2% van de gemelde kinderen signaleerden de melders deze vorm van kindermishandeling. Seksueel misbruik blijft eveneens een belangrijke gemelde vorm van mishandeling (1850 kinderen of 23,5%). In 64,1% van de gevallen geeft de melder aan dat het vermoedelijk gaat om intrafamiliaal seksueel misbruik (incest). Bij de rest gaat het om een melding van extrafamiliaal misbruik, wat wil zeggen dat de vermoedelijke dader niet behoort tot de huiselijke kring van het kind of geen verwant (tot de 3e graad) van het kind is. Emotionele mishandeling of verwaarlozing (1550 kinderen of 19,7%) is de op twee na vaakst gemelde problematiek.

44,7% van de meldingen is afkomstig uit de primaire omgeving van het kind; het gaat vooral om meldingen door de moederfiguur (15,4% van het totale aantal meldingen), door andere gezins- of familieleden (9,8%), door burens of kennissen (9,6%), door de vaderfiguur (6,9%) of door het slachtoffer zelf (1,2%). 29,3% van de meldingen komt van hulpverleners (16,7% uit de gezondheidszorg, 7,9% vanuit welzijnsorganisaties en 4,8% uit de bijzondere jeugdbijstand). Meldingen door andere professionelen dan hulpverleners vormen samen 23,8%. Het gaat hierbij om meldingen vanuit justitiële instanties (1,3%), voorschoolse voorzieningen (1,1%) en schoolse voorzieningen (21,4%). 0,8% van de meldingen komt van een persoon uit de omgeving van de dader. Bij 0,7% van de meldingen is de melder onbekend.

4.3 ADOPTIE

Kind en Gezin is sinds 1989 de Centrale Autoriteit inzake interlandelijke adoptie voor de Vlaamse Gemeenschap. Hiermee kreeg de instelling een extra opdracht naast de dienstverlening die ze biedt aan jonge gezinnen. In de loop van de jaren werd de regelgeving een aantal keren via decreet aangepast. Kind en Gezin bood de betreffende ministers hierbij haar volle medewerking. Ook in 2004 werd volop meegewerkt aan de totstandkoming van een nieuwe regelgeving. De nieuwe federale wet werd al in 2003 goedgekeurd. In 2004 werd ook een nieuw Vlaams Adoptiedecreet door het parlement goedgekeurd. Dit betekent voor Kind en Gezin een toekomstige wijziging in de adoptiewerking. Het decreet is nog niet van kracht, maar de voorbereidingen ervoor waren een vaste activiteit gedurende 2004. Het nieuwe adoptie-decreet sluit aan bij de nieuwe federale wet. Beide zijn gebaseerd op de principes van het Haags Adoptieverdrag. Er zal gestreefd worden naar een gezamenlijke inwerkingtreding in de loop van 2005. Het Haags Adoptieverdrag kan dan geratificeerd worden. Een van de belangrijkste wijzigingen is dat elke kandidaat-adoptant voortaan verplicht zal zijn om een voorbereiding te volgen en om door de jeugdrechter geschikt bevonden te worden om te adopteren.

Ondertussen blijft de huidige regelgeving nog van kracht. Dit houdt in dat Kind en Gezin kandidaat-adoptanten begeleidt in samenwerking met de sector, zijnde de voorbereidingscentra, de evaluatiecentra, de adoptiediensten en de partners zoals de Vereniging voor Kind en Adoptiegezin (VAG). Het belang en de rechten van het kind staan hierbij altijd centraal.

De voorbereidingscentra worden erkend door Kind en Gezin. De evaluatiecentra, ondergebracht binnen 5 erkende CAW's (centra voor algemeen welzijnswerk) en de adoptiediensten worden op advies van Kind en Gezin erkend door de Vlaamse minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen.

Naast deze adviserende taak begeleidt Kind en Gezin ook de voorbereidingscentra, de evaluatiecentra en de adoptiediensten. Kind en Gezin is gesprekspartner voor federale en internationale overheden die informatie wensen over het adoptiegebeuren in de Vlaamse Gemeenschap.

In 2004 organiseerde Kind en Gezin op 2 oktober in Antwerpen samen met de Federatie Pleegzorg en de VAG een infodag over adoptie en pleegzorg. De bedoeling hierbij was laagdrempelige informatie te bieden aan eenieder die op zoek is naar gelijkenissen en verschillen tussen beide vormen van zorg voor andermans kind, zodat een gepaste keuze gemaakt kan worden.

AANMELDING, VOORBEREIDING, EVALUATIE EN BEGINSSELTOESTEMMING

	2003	2004
Aanmeldingen kandidaat-adoptanten	320	404
Vorbereidingen kandidaat-adoptanten via voorbereidingscentra	184	253
Evaluaties van kandidaat-adoptanten via centra voor algemeen welzijnswerk	210	237
Aantal uitgereikte beginseltoestemmingen	249	265

2.18 Beginseltoestemmingen: aantal aanmeldingen, voorbereidingen, evaluaties en uitgereikte beginseltoestemmingen

GEADOPTEEERDE KINDEREN

	2003		2004	
	Aantal	%	Aantal	%
<i>In België geboren</i>	21	11,3	25	14,9
<i>Uit het buitenland afkomstig</i>				
China	49	26,3	64	38,1
Ethiopië	29	15,6	17	10,1
de Filipijnen	9	4,8	17	10,1
India	12	6,5	13	7,7
Rusland	13	7,0	10	6,0
Zuid-Afrika	7	3,8	10	6,0
Thailand	5	2,7	6	3,6
Sri Lanka	7	3,8	3	1,8
Ecuador	2	1,1	2	1,2
Colombia	3	1,6	1	0,6
Cambodja	20	10,8	0	0,0
Haïti	5	2,7	0	0,0
Vietnam	4	2,2	0	0,0
Totaal uit het buitenland afkomstig	165	88,7	143	85,1
Algemeen totaal	186	100,0	168	100,0

2.19 Voor adoptie geplaatste kinderen: aantal volgens land van herkomst

Bron: Kind en Gezin - Statistiek Adoptie

5. STREVEN NAAR EEN KWALITEITSVOLLE DIENSTVERLENING

2004 was voor de erkende voorzieningen van de beleidsafdeling Preventieve Gezinsondersteuning een cruciaal jaar inzake de invoering van kwaliteitszorg in de dienstverlening.

Het Kwaliteitsdecreet* kreeg zijn beslag als een drieledige opdracht:

- kies een kwaliteitssysteem;
- schrijf een kwaliteitshandboek;
- maak een kwaliteitsplanning op.

* Decreet van 29 april '97 inzake de kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen

Dit moest gebeuren vóór 1 januari 2005. Eind 2004 liep de wettelijke gereguleerde overgangperiode af.

Een bevraging uitgevoerd in juni 2004 bij de erkende voorzieningen over de stand van zaken in de implementatie van het Kwaliteitsdecreet leverde een kritieke implementatiescore op (3,6 op een schaal van 7). Uit de enquête bleek dat de aandacht van de voorzieningen gericht was op het schrijven van het kwaliteitshandboek. Na een overgangperiode van drie jaar situeerde slechts 12% van de respondenten (voorzieningen) zich buiten de kritieke zone. Vooral de kleine en autonome voorzieningen, met name de consultatiebureaus voor het jonge kind, hebben het erg moeilijk om de gestelde deadline te halen.

De beleidsafdeling ontplooidde ter ondersteuning van de erkende voorzieningen de volgende maatregelen:

- Het benadrukken bij de voorzieningen en bij de administratie van een pragmatische benadering van het kwaliteitsdecreet.
- Het voeren van een duidelijke communicatie naar de voorzieningen door de verspreiding van het rapport "stand van zaken implementatie Kwaliteitsdecreet", zowel in het algemeen (geanonimiseerd) als in detail (individuele stand geven in vergelijking met het geheel).

- Het opvoeren van de helpdeskfunctie.
- De verspreiding onder de voorzieningen van een nieuwsbrief in de vorm van een lijst met veelgestelde vragen en antwoorden.
- Het ondernemen van actieve stappen naar de kritieke voorzieningen op informele wijze door de stafmedewerker kwaliteitszorg en op formele wijze door de inschakeling van het dossierbeheer en het organiserend bestuur.
- Het aanbod doen aan de kleine en autonome voorzieningen van een ondersteuningsactiviteit om in homogene groepjes te schrijven aan het kwaliteitshandboek en een kwaliteitsplanning op te maken. Deze op provinciaal niveau georganiseerde ondersteuningsactiviteit verliep in samenwerking met de provinciale stafmedewerkers Preventieve Gezinsondersteuning en bereikte 37 deelnemers, wat staat voor 27 organiserende besturen. Algemeen genomen nam deze activiteit een totaal van 8 sessies uitgedrukt in dagdelen.

Het effect van deze ondersteuningsactiviteit op een succesvolle implementatie van het Kwaliteitsdecreet in de erkende voorzieningen van Preventieve Gezinsondersteuning kunnen we pas meten na de inspectieronde in 2005.

3. INSPECTIE

1. INSPECTIEBEZOeken

AANTAL INSPECTIEBEZOeken

	Inspectiebezoeken	Inspectiebezoeken
Type van voorziening	2003	2004
Kinderdagverblijven (crèches en peutersuinen)	166	195
Diensten voor opvanggezinnen	78	94
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	146	189
Totaal erkende kinderopvang	390	478
Zelfstandige onthaalouders (1)	756	756
Mini-crèches en zelfstandige kinderdagverblijven (2)	727	735
Totaal kinderopvang onder toezicht	1 483	1 491
Centra voor kindercare en gezinsondersteuning	35	14
Vertrouwenscentra kindermishandeling	0	0
Initiatieven inzake adoptie	7	2
Projecten	2	0
Consultatiebureaus voor het jonge kind	13	11
Totaal erkende preventieve gezinsondersteuning	57	27
Verificatie ouderbijdragen	47	43
Financiële inspecties	160	115
Totaal boekhoudinspecties	207	158
Algemeen totaal	2 137	2 154

3.1 Aantal inspectiebezoeken aan de verschillende voorzieningen in 2003 en 2004

(1) De vroegere "particuliere opvanggezinnen"

(2) De vroegere "particuliere opvanginstellingen"

2. PLANNING VAN DE INSPECTIEBEZOeken

Prioritair voor de Inspectiedienst is dat bezoeken gebracht worden waar ze het meest noodzakelijk zijn. Bezoeken die te maken hebben met nieuwe aanvragen tot erkenning of een attest van toezicht, met wijzigingen in de erkenning of het attest van toezicht en met klachten over een initiatief, krijgen absolute prioriteit wat

verwerking betreft. Dit heeft gegronde redenen: een snel optreden bij nieuwe aanvragen of bij wijzigingen vergroot de rechtszekerheid van zowel de initiatieven als de gebruikers. Snel optreden bij klachten is dan weer noodzakelijk om een grondige risico-inschatting te kunnen doen.

REDEN INSPECTIEBEZOEK (1)

	2003	2004
Bezoeken in het kader van een procedure (2)	492	575
Klachten (3)	121	162
Opvolgingsbezoeken	1 317	1 259

3.2 Overzicht van de redenen voor het optreden van de inspectie in 2004, in vergelijking met 2003

(1) Met uitsluiting van de financiële inspecties en de verificatie van de ouderbijdragen

(2) Onder "bezoek in het kader van een procedure" wordt verstaan: een aanvraag tot erkenning of toekenning van een attest van toezicht of een aanvraag tot wijziging in een erkenning of in een bestaand attest van toezicht

(3) Het vermelde cijfer bevat het aantal keren dat de Inspectiedienst tussenbeide gekomen is in verband met een klacht. Het omvat geen conclusie over het aantal behandelde dossiers, aangezien eenzelfde klacht aanleiding kan zijn tot meerdere bezoeken en een aantal klachten niet door de Inspectiedienst afgehandeld worden

Opvallend bij deze cijfers is de toenemende stijging van het aantal optredens door de Inspectiedienst op basis van een klacht. Het aantal keren dat een inspectieoptreden gevraagd wordt door de Klachtendienst of de administratie ten gevolge van een klacht over een voorziening, blijft stijgen sinds 2002. De Inspectiedienst intervenueerde 152 keer in de zelfstandige opvangsector en 10 keer in de erkende opvangsector. Een van de oorzaken van dit verschil ligt in het feit dat een klacht over een erkende opvangvoorziening

eerst behandeld wordt door het organiserend bestuur van deze voorziening en er pas een interventie vanwege de inspectie komt wanneer erkenningsvoorwaarden in het gedrang zijn of wanneer de klager meent dat zijn klacht onvoldoende behandeld werd door dit organiserend bestuur. In de zelfstandige opvangsector valt het organiserend bestuur vaak samen met de verantwoordelijke ter plaatse in een voorziening, waardoor een rechtstreeks optreden vaker gevraagd wordt.

3. EEN DYNAMISCHE BEZOEKENPLANNING

Bij de planning van bezoeken aan voorzieningen waar geen procedurebezoek noodzakelijk is (opvolgingsbezoeken), worden prioriteiten vastgelegd aan de hand van de vaststellingen die bij elk bezoek gedaan worden. De inspectieambtenaar weegt af of de wijze waarop het initiatief werkt voldoende garanties biedt voor de gebruikers van het initiatief (kinderen, ouders, anderen). Een dergelijke inschatting is gebaseerd op de regelgeving en is vanzelfsprekend gebonden aan vaste procedures en werkwijzen, om willekeur te voorkomen. Initiatieven waar bepaalde elementen van de regelgeving onvoldoende gerealiseerd worden, krijgen een hogere bezoeken prioriteit dan andere initiatieven en dit tot wanneer de verbetering op afdoende wijze gerealiseerd is. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat het nooit gaat om dringende gevaarsituaties voor de opgevangen kinderen. Het gaat wel om elementen waar verbeteringsacties door de initiatieven zelf noodzakelijk zijn.

Voor de overige initiatieven, en dit is de grootste groep, werkt de Inspectiedienst, ongeacht het type van initiatief, in omgekeerde chronologische volgorde.

Dit betekent dat de initiatieven die het langst geleden bezocht zijn, prioriteit krijgen bij de planning.

Wanneer de inspectie bij haar bezoeken vaststelt dat een initiatief niet conform de regelgeving werkt, kan zij de administratie adviseren om bestuurlijk in te grijpen in de erkenning of in het attest van toezicht van het initiatief.

De inspectie stelt een dergelijke maatregel alleen maar voor wanneer er sprake is van twee duidelijk omschreven situaties:

- De vaststellingen zijn van zodanige aard dat het welbevinden van de kinderen (veiligheid, gezondheid) acuut in het gedrang komt.
- Het initiatief vertoont geen bereidheid of is niet in de mogelijkheid om zich binnen een redelijke termijn te conformeren aan de regelgeving.

De uiteindelijke beslissing om bestuurlijk in te grijpen wordt niet door de Inspectiedienst genomen, maar ligt bij de administratie. Deze functiescheiding is belangrijk in het kader van de objectieve behandeling van elk dossier.

4. DE KLACHTENDIENST

Aantal oproepen

De Klachtendienst van Kind en Gezin ontving in 2004 1400 oproepen waarbij de gebruiker een concreet probleem wilde bespreken*. Het ging om 1311 oproepen over de diensten van Kind en Gezin zelf of over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin. 89 oproepen handelden over een andere dienst van de Vlaamse Overheid, een private dienst of een private persoon. Deze oproepen worden in wat volgt niet verder besproken.

Onderscheid tussen vragen naar informatie, meldingen en klachten

Bij 225 oproepen gaf de gebruiker aan *enkel informatie te willen* over hoe hij/zij met een concreet ongenoegen zou kunnen omgaan.

108 oproepers wilden *iets melden*.

Het ging bijvoorbeeld om een melding van een defect bij Kind en Gezin of om een voorziening die zelf meldde dat er

een probleem was binnen de eigen dienst. Voor deze oproepen werd geen klachtendossier gestart. De Klachtendienst hielp deze oproepers door informatie of advies te verschaffen, door te verwijzen, te bemiddelen, de oproep door te geven als nuttige informatie, enz.

Aantal klachten over het domein van de Klachtendienst van Kind en Gezin

In 2004 startte de Klachtendienst van Kind en Gezin voor 978 klachten een dossier. Het gaat om 136 klachten over de dienstverlening van Kind en Gezin zelf en 842 klachten over een voorziening die onder de bevoegdheid van Kind en Gezin valt.

* Oproepen waarbij louter informatie werd gevraagd en die geen ongenoegen betroffen en dus niet thuishoren op de Klachtendienst, werden niet in de registratie opgenomen

1. EVOLUTIE VAN HET AANTAL OPROEPEN BIJ DE KLACHTENDIENST

De onderstaande tabel toont dat het aantal klachten tegenover 2003 steeg met 6,9%. Het aantal informatieve

oproepen daalde met bijna 23% en het aantal meldingen steeg in 2004 fors, namelijk met 38,5%.

AANTAL OPROEPEN

	2003	2004	Evolutie
Informatieve oproep over een ongenoegen	291	225	-22,7%
Melding van defect	78	108	+38,5%
Klacht	915	978	+6,9%
Totaal (1)	1 284	1 311	+2,1%

4.1 Oproepen op de Klachtendienst in 2004

(1) Oproepen die handelden over een concreet ongenoegen over de diensten van Kind en Gezin zelf of over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin. De oproepen over een andere dienst van de Vlaamse Overheid, over een private dienst of private persoon zijn hier niet bij inbegrepen.

2. BESPREKING VAN DE KLACHTEN OVER KIND EN GEZIN

Van de 136 klachten over Kind en Gezin waren er 89 ontvankelijk (65,4%). Bij de onontvankelijke klachten ging het vaak om een ongenoegen over de regelgeving of over het beleid.

Bij de ontvankelijke klachten over de diensten van Kind en Gezin kunnen we inhoudelijk een onderscheid maken tussen enerzijds de 41 klachten over de eigen preventieve gezinsondersteuning van Kind en Gezin aan jonge ouders en anderzijds de 48 klachten over de administratieve diensten of beleidsdiensten van de instelling.

Voor 31 van de 41 klachten over de eigen preventieve gezinsondersteuning formuleerde de Klachtendienst zelf een eindbevinding. 21 hiervan waren (deels) gegrond. Slechts 1 klacht bleek ongegrond. Verder werden 8 klachten betwist en werd 1 klachtendossier stopgezet. De overige klachten werden opgevolgd binnen de regiowerking.

Bij 15 van de 48 ontvankelijke klachten over de administratieve diensten van

Kind en Gezin kwam de Klachtendienst tot de eindbevinding dat de klacht (minstens deels) gegrond was. 3 klachten werden als terechte opmerking beschouwd, 18 klachten bleken ongegrond en 4 klachten bleven betwist (of er was geen oordeel mogelijk). Voor 6 klachten werd het probleem opgelost en verviel de klacht. De overige 2 klachten werden uiteindelijk opgevolgd door een andere dienst dan de Klachtendienst.

Voor de 36 klachten over Kind en Gezin die als (deels) gegrond werden beoordeeld, werd geregistreerd welke ombudsnorm in het geding was. Bij meer dan de helft van de terechte klachtendossiers was het probleem dat Kind en Gezin haar afspraak, beloftes niet nakwam of de gebruiker zich onheus behandeld voelde. Op de tweede plaats kwamen de gegronde klachten waarbij men te lang moest wachten. In andere terechte klachtendossiers bleek de informatie die werd verschaft ontoereikend of was Kind en Gezin onvoldoende bereikbaar.

3. BESPREKING VAN DE KLACHTEN OVER EEN VOORZIENING ONDER DE BEVOEGDHEID VAN KIND EN GEZIN

Voor de bespreking van de ontvankelijke klachten over de voorzieningen die onder de bevoegdheid van Kind en Gezin vallen, wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de klachten over de erkende en gesubsidieerde consultatiebureaus, anderzijds de klachten over een

adoptievoorziening, een centrum voor kinderopvang en gezinsondersteuning (CKG) of een vertrouwenscentrum kindermishandeling (VK) en ten slotte de klachten over een kinderopvangvoorziening.

ONTVANKELIJKE KLACHTEN

	Aantal	%
Consultatiebureaus	60	9,1
Voorziening sector adoptie, CKG, VK	17	2,6
Kinderopvangvoorziening	579	88,3
Totaal	656	100,0

4.2 Ontvankelijke klachten over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin in 2004 naar gelang de sector

Ontvankelijke klachten over de consultatiebureaus

In 2004 behandelde de Klachtendienst 60 ontvankelijke klachten over de consultatiebureaus voor het jonge kind of de prenatale consultatiebureaus. Dit zijn er beduidend minder dan vorig jaar (86 in 2003).

Het gaat om klachten over een aspect van de werking van een consultatiebureau dat onder de verantwoordelijkheid van het organiserend bestuur valt of om klachten over een medewerker in dienst van dit organiserend bestuur.

50 van deze 60 klachten gingen over een consultatiebureau-arts. Het ging hierbij om ongenoegens over het inhoudelijk functioneren van de arts (24), om ongenoegens over de omgangsvormen zoals onvriendelijk of kortaf zijn (24) of om iets eerder praktisch zoals bijvoorbeeld veel te laat komen (2).

Van de 10 klachten over de werking van een consultatiebureau handelden er 4 over de infrastructuur, 4 over een vrijwillige medewerker en 2 over een ander werkingsaspect.

Ontvankelijke klachten over een adoptievoorziening, een CKG of een VK

In 2004 behandelde de Klachtendienst 5 klachten over een adoptievoorziening, waaronder 2 over een adoptiedienst en 3 over een evaluatieteam. Verder waren er 2 klachten over een vertrouwenscentrum kindermishandeling (VK), 8 over een centrum voor kinderzorg en gezinsondersteuning (CKG) en 2 over de kinder- en jongerentelefoon.

Samen gaat het over 17 klachtendossiers over een bijzondere voorziening. Vorig jaar bedroeg dit aantal 19.

Ontvankelijke klachten over een kinderopvangvoorziening

De Klachtendienst van Kind en Gezin noteerde in 2004 579 ontvankelijke klachten over *kinderopvang*. Het ging om 253 klachten over een erkende of gesubsidieerde kinderopvangvoorziening zoals een kinderdagverblijf, een dienst voor opvanggezinnen of een daarbij aangesloten opvanggezin. Verder handelden 302 klachten over een mini-crèche, een zelfstandige onthaalouder of een zelfstandig kinderdagverblijf en 24 klachten over enkel gemelde of niet-gemelde kinderopvang.

Het totale aantal klachten over een kinderopvangvoorziening is met 20,6% toegenomen. De klachten over de gesubsidieerde opvang zijn procentueel meer toegenomen dan de klachten over de zelfstandige opvang.

EVOLUTIE VAN HET AANTAL ONTVANKELIJKE KLACHTEN OVER KINDEROPVANG

	2003	2004	Toename
Erkende of gesubsidieerde kinderopvangvoorziening	197	253	28,4%
Mini-crèche, zelfstandig(e) Onthaalouder/kinderdagverblijf	270	302	11,9%
Enkel gemelde of niet-gemelde kinderopvang	13	24	84,6%
Totaal (1)	480	579	20,6%

4.3 Evolutie van het aantal ontvankelijke klachten over kinderopvang

Wanneer we de inhoud van de klachten over kinderopvang nader bekijken, kunnen we verschillende thema's terugvinden.

- 25% van de klachten handelt over te veel kinderen in de opvang in verhouding tot het aantal beschikbare personeelsleden of over het opnamebeleid van de voorziening (waaronder problemen met voorrang geven aan bepaalde groepen van kinderen).
- Op de tweede plaats komen de klachten over de verzorging, de hygiëne of de voeding in de kinderopvang.
- Op de derde plaats zijn er de klachten over de veiligheid van de kinderen. Het kon gaan om kinderen die alleen gelaten werden, kinderen aan wie een

ongeval overkwam dat volgens de klager te vermijden was, kinderen die andere kinderen een letsel toebrachten of een opvangpersoon die een kind sloeg of verwondde.

- Een volgende belangrijke categorie betreft de klachten over het contract of wijzigingen in het contract, het niet naleven van het eigen huishoudelijk reglement of problemen met het fiscaal attest. Andere klachten over de kinderopvang gaan inhoudelijk over het pedagogisch functioneren van de onthaalouder of kinderverzorgster, de omgang met de ouders, de communicatiestijl, te weinig informatie geven of niet voldoende bereikbaar zijn, de wijze waarop de voorziening de klachten behandelt, de accommodatie of een medisch aspect.

5. SOCIAAL VERSLAG

1. PERSONEELSOPBOUW

Op 31 december 2004 telt Kind en Gezin 1406 personeelsleden. Uit tabel 5.1 blijkt dat het grootste gedeelte van de personeelsleden (816 / 58,0%) van Kind en Gezin statutair is en dat 42,0% van de personeelsleden niet statutair is. In het cijfer van de niet-statutairen zijn ook de contractuelen opgenomen die een personeelslid vervangen dat met loopbaanonderbreking is.

Ten opzichte van 2003 is er een toename van het aantal personeelsleden. In 2003 werkten er 1292 personen bij Kind en Gezin, momenteel zijn er 114 personeelsleden meer. In het kader van de Sociale Maribel, een project voor bijkomende werkgelegenheid, zijn er in het totaal 132 personen aangeworven. Het aantal statutaire betrekkingen is met 23 gestegen. Het aantal niet-statutairen kende een toename met 99 personen in vergelijking met het voorgaande jaar.

Uit tabel 5.1 blijkt dat 138 personen werken voor een uitzonderlijke en tijdelijke behoefte. Dit is een stijging met 55 personeelsleden ten opzichte van 2003. In het kader van de Sociale Maribel zijn er een aantal tijdelijke projecten mogelijk gemaakt, die deze stijging verklaren.

Op 31 december 2004 vertegenwoordigen de 1406 personeelsleden van Kind en Gezin 1054,5 voltijdse equivalenten.

De 699 regioverpleegkundigen, die in de verschillende provincies de gezinnen met jonge kinderen begeleiden, vormen 49,7% van het totale aantal personeelsleden. In vergelijking met 2003 werken er 30 regioverpleegkundigen meer in 2004. Dit grote aantal verpleegkundigen verklaart het overwicht in aantal van de personeelsleden in niveau B.

PERSONEELSBESTAND

	Statutair	Niet-statutair				Totaal	Totaal
		Blokkring kader (1)	Bijzondere en specifieke betrekkingen	Uitzonderlijke en tijdelijke behoeften	Vervanging deeltijdsen en loopbaanonderbrekers		
Niveau A	94	4	8	19	49	80	174
Niveau B	562	0	1	25	260	286	848
<i>Regioverpleegkundigen</i>	<i>460</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>20</i>	<i>219</i>	<i>239</i>	<i>699</i>
Niveau C	65	8	37	13	18	76	141
Niveau D/E	95	10	50	81	7	148	243
Totaal	816	22	96	138	334	590	1 406

5.1 Personeelsbestand van Kind en Gezin op 31 december 2004

(1) Onder de categorie "Blokkring kader" vallen de niet-statutaire personeelsleden die op basis van artikel 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 januari 1996 houdende vaststelling van de personeelsformatie van Kind en Gezin, een plaats op deze personeelsformatie blokkeren

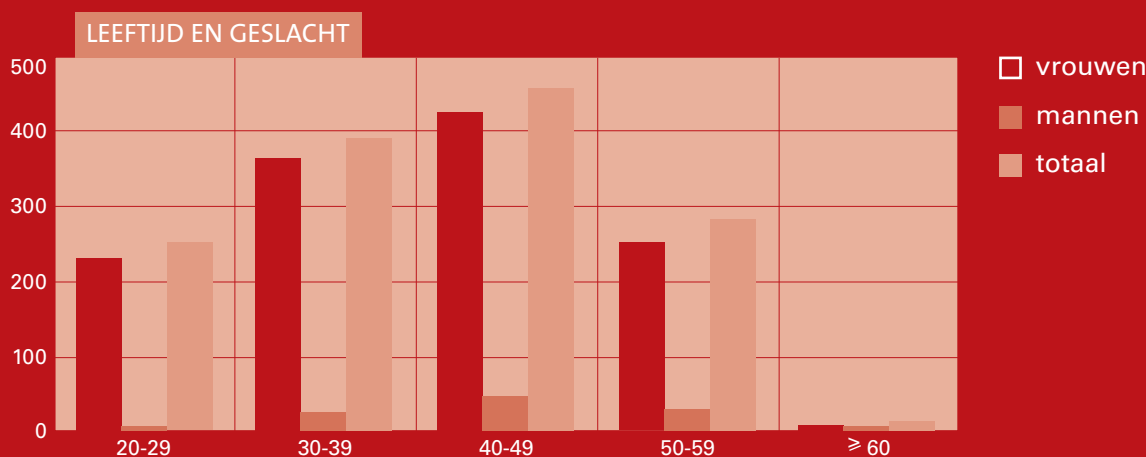
2. LEEFTIJD EN GESLACHT

Zoals zichtbaar in grafiek 5.2 bevindt het grootste aandeel van het personeel, 468 personen, zich in de leeftijdsklasse van 40 tot en met 49 jaar. Dit is 33,3% van het totale aantal werknemers. Een grote groep van medewerkers bij Kind en Gezin bestaat uit personen van 30 tot en met 39 jaar. Deze groep omvat 393 personeelsleden of 28,0% van het personeelsbestand. De jongste klasse, vanaf 20 tot en met 29, vormt met 253 werkrachten de kleinste bijdrage aan het personeels-

bestand. Hun aantal is gestegen ten opzichte van vorig jaar; toen werkten er 189 personen van deze leeftijd. Het aantal personen van 50 tot en met 59 is in vergelijking met vorig jaar met 22 gestegen. De medewerkers boven de 60 zijn in hoeveelheid met 2 gestegen.

Er werken 10 personen boven de 60 bij Kind en Gezin.

De gemiddelde leeftijd van de mannen is 43 jaar. Bij de vrouwen ligt dit cijfer iets lager, namelijk 41 jaar.

5.2 Personeelsbestand volgens de leeftijdsklasse en het geslacht

3. OVERWEGEND VROUWELIJK PERSONEEL

Uit tabel 5.3, die het personeelsbestand weergeeft volgens geslacht, statuut en niveau, blijkt dat het personeel van Kind en Gezin een overwegend vrouwelijke samenstelling heeft (91,3%). In elk niveau en in elk statuut zijn er meer vrouwen dan mannen.

Alleen in niveau B zijn er meer vrouwen statutair dan niet-statutair. In totaal zijn er in verhouding meer mannen statutair dan vrouwen.

Wat de man-vrouwverhoudingen betreft, kan er worden opgemerkt dat het aantal mannen met 4 en het aantal vrouwen met 110 gestegen is. In percentage is het aantal vrouwen (91,3%) toegenomen met 0,5% in vergelijking met 2003. Wat opvalt is dat het grootste aandeel mannen werkt in niveau A. Dit is niet het geval bij de vrouwen.

GESLACHT, STATUUT EN NIVEAU

	Statutairen		Niet-statutairen		Totaal	
	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
Niveau A	32	62	13	67	45	129
Niveau B	27	535	7	279	34	814
Niveau C	10	55	10	66	20	121
Niveau D/E	14	81	10	138	24	219
Totaal	83	733	40	550	123	1 283

5.3 Personeelsbestand volgens geslacht, statuut en niveau

4. DIVERSITEIT IN DE ARBEIDSVERDELING

Kind en Gezin staat positief tegenover vragen van personeelsleden om deeltijds te werken of om hun loopbaan tijdelijk te onderbreken. Dit helpt de medewerkers om hun werksituatie zo goed mogelijk te combineren met hun gezinssituatie. Deze vorm van *gezinsvriendelijke flexibiliteit* heeft naast arbeidsherverdelende effecten echter ook belangrijke organisatorische en kostenverhogende effecten. Kind en Gezin telt bijna evenveel deeltijds als voltijds werkende personeelsleden. Op een totaal van 1406 personeelsleden zijn er 664

personeelsleden (47,2%) die voltijds werken en 639 (45,4%) die deeltijds werken. Het aantal deeltijds werkenden is gestegen met 67 (+1,1%). Het aantal voltijdse personeelsleden is gestegen met 54, maar het percentage is gelijk gebleven. 54 personeelsleden maken gebruik van een of andere vorm van langdurige afwezigheid, dit is een statusquo in vergelijking met vorig jaar; het percentage is gedaald met 0,3%. 49 personeelsleden (3,5%) zijn met voltijdse loopbaanonderbreking, tegenover 56 (4,3%) vorig jaar.

PERSONEELSBESTAND: PRESTATIES

	Voltijdse prestaties		Deeltijdse prestaties (1)		Langdurig afwezig (2)		Loopbaanonderbreking (3)		Totaal personeelsbestand	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Niveau A	122	70,1	36	20,7	8	4,6	8	4,6	174	100,0
Niveau B	341	40,2	444	52,4	32	3,8	31	3,6	848	100,0
Niveau C	84	59,6	48	34,0	6	4,3	3	2,1	141	100,0
Niveau D/E	117	48,1	111	45,7	8	3,3	7	2,9	243	100,0
Totaal	664	47,2	639	45,4	54	3,9	49	3,5	1 406	100,0

5.4 Overzicht van het aantal presterende en langdurig afwezige personeelsleden bij Kind en Gezin op 31 december 2004

(1) Deeltijdse prestaties zijn het verlof voor deeltijds werk, het verlof voor halftijdse loopbaanonderbreking en deeltijdse contracten

(2) Langdurig afwezig zijn personeelsleden met ouderschapsverlof, met gecontingenteerd verlof voor één jaar, met gecontingenteerd verlof voor een stage of proefperiode, met detachering, met verlof voor opdracht of met verlof voorafgaand aan de pensionering

(3) Onder de categorie Loopbaanonderbreking vallen de personeelsleden met voltijdse loopbaanonderbreking. De personeelsleden met deeltijdse loopbaanonderbreking zijn opgenomen bij de deeltijdse prestaties

5. FOCUS OP DE REGIOVERPLEEGKUNDIGE

Kind en Gezin heeft 699 regioverpleegkundigen in dienst (31 december 2004). Dit zijn 30 personeelsleden meer dan vorig jaar.

In tabel 5.5 stellen we de groep regioverpleegkundigen gedetailleerd voor volgens de provincie waar ze werken en volgens de aard van hun prestaties.

58,9% van de regioverpleegkundigen werkt deeltijds. Er werken 26 personen meer deeltijds dan vorig jaar. Het percentage deeltijds werkenden is met 1,2% gestegen. In elke provinciale afdeling zijn er nog steeds meer deeltijds dan voltijds werkenden. Het percentage regioverpleeg-

kundigen dat voltijds werkt is met 33,3% ongeveer gelijk gebleven.

Het aantal personen dat afwezig is, langdurig afwezig en personen met voltijdse loopbaanonderbreking samen, is met 0,9% gedaald.

De 699 regioverpleegkundigen vertegenwoordigen een equivalent van 488,9 voltijdbanen. In 2003 waren er 469,6 voltijdbanen op een totaal van 669 regioverpleegkundigen. Met 30 verpleegkundigen meer worden er slechts 19,3 voltijdbanen extra ingevuld. Dit kan deels verklaard worden door de toename van het aantal deeltijdse prestaties.

REGIOVERPLEEGKUNDIGEN: PRESTATIES

	Voltijdse prestaties		Deeltijdse prestaties (1)		Langdurig afwezig (2)		Loopbaanonderbreking (3)		Totaal aantal regioverpleegkundigen		Equivalent in voltijdse prestaties
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%			
Antwerpen	71	35,3	116	57,7	6	3,0	8	4,0	201	(100,0)	138,8
Vlaams-Brabant en Brussel	45	35,2	71	55,5	4	3,1	8	6,3	128	(100,0)	89,4
Limburg	34	34,0	54	54,0	5	5,0	7	7,0	100	(100,0)	67,4
Oost-Vlaanderen	49	32,0	94	61,4	7	4,6	3	2,0	153	(100,0)	109,1
West-Vlaanderen	34	29,0	77	65,8	3	2,6	3	2,6	117	(100,0)	84,2
Totaal	233	33,3	412	58,9	25	3,6	29	4,2	699	(100,0)	488,9

5.5 Overzicht van het aantal regioverpleegkundigen volgens de provincie waar ze werken en volgens de aard van de prestaties op 31 december 2004

(1) Deeltijdse prestaties zijn het verlof voor deeltijds werk, het verlof voor halftijdse loopbaanonderbreking en deeltijdse contracten

(2) Langdurig afwezig zijn personeelsleden met ouderschapsverlof, met gecontingenteerd verlof voor één jaar, met gecontingenteerd verlof voor een stage of proefperiode, met detachering of met verlof voorafgaand aan de pensionering

(3) Onder de categorie Loopbaanonderbreking vallen de personeelsleden met voltijdse loopbaanonderbreking. De personeelsleden met deeltijdse loopbaanonderbreking zijn opgenomen bij de deeltijdse prestaties

6. VORMING EN ONTWIKKELING

Ook in 2004 gaf Kind en Gezin haar personeelsleden ruime mogelijkheden om zich verder te ontwikkelen. Tabel 5.6 geeft een overzicht van het aantal dagen formele opleiding dat werd gevolgd. 75,8% van de personeelsleden van Kind en Gezin nam deel aan een of ander formeel opleidingsinitiatief, wat een lichte stijging betekent tegenover 2003. Het aantal gevolgde vormingsdagen steeg van 4458,0 in 2003 naar 5128,0 in

2004, dit is juist 15%.

Opvallend daarbij is dat het gemiddelde aantal vormingsdagen per niet-regioteamlid in 2004 aanzienlijk hoger lag dan in het vorige jaar (van 2,6 naar 4,7 dagen), terwijl het subtotaal van het aantal dagen voor niet-regioteamleden op hetzelfde niveau bleef (iets meer dan 1440 dagen). M.a.w. minder niet-regioteamleden volgden meer opleidingen.

Bij de regioteamleden zien we een aanzienlijke stijging van het subtotaal van het aantal dagen met 23% (van 3036,5 naar 3740,0). Deze stijging is te verklaren door een belangrijke inspanning voor inscholingsprogramma's bij de instroom ten gevolge van de

Sociale Maribel. Daarenboven werden er enkele provinciale studiedagen (Limburg en Antwerpen) georganiseerd. Uit deze cijfers blijkt in het algemeen een toename van de vormingsgezindheid van de organisatie, en dit uitdrukkelijk bij de regioteamleden.

VORMINGSDAGEN

	2003	2004
Aantal dagen		
Regiopersoneelsleden	3 036,5	3 740,0
Andere personeelsleden	1 421,5	1 442,0
Totaal	4 458,0	5 182,0
Gemiddeld aantal dagen		
Per regiopersoneelslid	4,0	4,9
Andere personeelsleden	2,6	4,7
Alle personeelsleden	3,5	4,8
Aantal deelnemers aan een of meerdere opleidingen	920,0	1 066,0
% personeelsleden dat deelnam aan een of meerdere opleidingen	71,2	75,8

5.6 Overzicht van de vormingsdagen

7. SOCIALE DIENST

De Sociale Dienst wil ertoe bijdragen dat de personeelsleden zich goed voelen op het werk.

Door het uitgebreide dienstenaanbod wil de Sociale Dienst trachten om het de medewerkers mogelijk te maken zo kwaliteitsvol mogelijk te werken.

De Sociale Dienst wil zich richten op het versterken van het gevoel van eigenwaarde en betrokkenheid van de personeelsleden. Door de individuele dienstverlening worden de collega's als mens benaderd en aanvaard zoals ze zijn. Daarnaast kan het collectieve aanbod ervoor zorgen dat voor iedereen de kwaliteit van het leven versterkt en het werken aangener wordt.

Daardoor is de Sociale Dienst ook een belangrijk communicatiekanaal.

Op financieel vlak ligt het netto-uitgavensaldo in 2004 iets hoger dan in 2003, nl. ca. 0,235 miljoen euro. In 2003 bedroeg dat saldo ca. 0,226 miljoen euro. Vele uitgaven zijn licht gestegen. Zo zijn de toelagen voor extra reiskosten en vakantiecampen en -pleinen flink gestegen. Ook de vaccinatiekosten zijn gestegen door de aankoop van een reeks

speciale vaccins. De werkingsuitgaven (onder meer de te betalen organisatiekosten voor de pensioencursus 2004) zijn ook flink de hoogte ingegaan. Hier ligt de oorzaak bij het feit dat er veel meer deelnemers waren dan andere jaren wegens de uitstapregeling. De financiële tegemoetkomingen zijn ook verhoogd. De vraag naar sociale voorschotten is iets gedaald.

Ook de ontvangsten zijn evenredig met de uitgaven licht gestegen. Hierin zitten een aantal terugbetalingen van andere Vlaamse openbare instellingen voor de pensioencursus 2003. De terugbetalingen voor de pensioencursus 2004 moeten nog in 2005 gebeuren.

Door zijn werking draagt de Sociale Dienst bij tot de kracht van de instelling. De Sociale Dienst biedt immers aan iedereen de kans om telkens opnieuw stabiliteit te vinden. Vanuit de dagelijkse ervaring werkt de Sociale Dienst mee aan een goede communicatie en aan een sociale benadering van elke collega, zeker als die problemen ondervindt.

8. AANDACHTSPUNTEN IN HET PERSONEELSBELEID

8.1 SOCIALE MARIBEL

De Sociale Maribel heeft tot doel in de sector van de gezondheidssector, in de maatschappelijke dienstverlening en in de culturele sector een bijkomende werkgelegenheid te scheppen. Concreet kent de federale overheid een dotatie toe op basis van een vermindering van de RSZ-bijdragen, wat volledig moet worden omgezet in bijkomende tewerkstelling. Hierop gebeuren regelmatig controles. De wettelijke basis voor de Sociale Maribel ligt in het KB van 18 juli 2002, dat gewijzigd werd door het KB van 31 december 2003.

Het Beheerscomité van de Sociale Maribel kende Kind en Gezin 66,8 voltijdse equivalenten toe die permanent ingezet kunnen worden (contract van onbepaalde duur). Kind en Gezin heeft deze bijkomende personeelsinvestering vooral ingezet voor de uitbreiding van het aantal gezinsondersteuners (+25), regioverpleegkundigen (+23,8), regioteamverantwoordelijken (+7) en consulenten doelgroepenwerking (+4). Daarnaast beschikte het Beheerscomité voor 2004 over eenmalige kredieten. Met deze kredieten heeft Kind en Gezin voor 48,8 voltijdse equivalenten tijdelijke medewerkers ingezet voor tijdelijke projecten in de provinciale en centrale afdelingen. De laatste projecten lopen af begin 2005.

8.2 AANPAK VAN DE UITVOERING VAN HET ACTIEPLAN AUDIT PERSONEELSADMINISTRATIE

De dienst Interne Audit heeft tijdens het eerste en het tweede kwartaal van 2004 een globale operationele audit uitgevoerd van alle personeelsprocessen en alle entiteiten (centraal en provinciaal) die binnen Kind en Gezin met personeelsadministratie en salariëring bezig zijn. Op basis van deze gegevens bracht de dienst Interne Audit een rapport uit waarin

zowel de bevindingen van de interne audit als de aanbevelingen werden vermeld.

Op basis van het auditrapport stelde de dienst HRM een actieplan op. Hierin gaf hij concreet aan hoe hij tegemoet zou komen aan de aanbevelingen van de dienst Interne Audit. Het auditrapport, het verslag van de controlezelfevaluatie en het actieplan zijn besproken en goedgekeurd door het Auditcomité en het Directiecomité.

De aanbevelingen van de audit van de personeelsadministratie werden geclusterd in 6 domeinen, waarvoor een specifiek project wordt opgezet. Er werd gekozen voor een strikt projectmatige aanpak. Een projectmatige aanpak is essentieel om de uitgangspunten van het actieplan te realiseren: strikte timing met het oog op de opvolgingsaudit in het najaar van 2005, gedeelde verantwoordelijkheid door de betrokken diensten, de betrokkenheid van alle actoren. De projecten worden gedragen door de centrale en provinciale verantwoordelijken en lopen van oktober 2004 tot december 2005.

Concreet worden 6 projecten opgezet:

- project intranet personeel
- project procedurehandboek
- project optimalisatie SAP
- project verantwoordelijkheden actoren
- project HR-kader cel Personeel
- project veiligheid en integriteit personeelsgegevens

De acties gaan uit van de aanbevelingen van de audit, maar gaan een stap verder: het toepassingsgebied is verruimd naar specifieke HR-thema's buiten de scope van de audit; specifieke strategische beleidsopties zijn geïntegreerd (bv. e-hrm, intranet) en er is aandacht voor gerichte en actuele expertiseopbouw en expertisebenutting.

6. FINANCIËEL VERSLAG

1. BEGROTINGSEVOLUTIE IN 2004

Zoals voor elk begrotingsjaar werden ook voor 2004 een initiële begroting en twee begrotingscontroles doorgevoerd.

Conform het besluit betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen, werd de begroting aan inkomsten- en uitgavenzijde ingedeeld op basis van de ESR95-structuur.

1.1 INITIËLE BEGROTING EN AANGEPASTE BEGROTING: EVOLUTIE VAN DE DOTATIE

De kredieten die Kind en Gezin ontvangt van de Vlaamse Gemeenschap worden ondergebracht in 4 basisallocaties:

- dotatie aan Kind en Gezin;
- dotatie aan Kind en Gezin gefinancierd met de netto-opbrengsten van de Nationale Loterij;
- dotatie aan Kind en Gezin voor de financiering van de toelagen voor aankoop, bouw, verbouwing, uitbreiding en uitrusting van crèches;
- vastleggingsmachtigingen aan Kind en Gezin.

1.1.1 Dotatie aan Kind en Gezin

De dotatie die aan Kind en Gezin werd toegewezen in 2003 (235,5 mio EUR) werd doorgetrokken in 2004 voor de financiering van de ontplooiende activiteiten bij constant beleid.

Daarnaast werden naar aanleiding van de initiële begroting 2004 een aantal bijkomende kredieten toegekend, ten bedrage van 21,0 mio EUR, om het constant beleid te kunnen voortzetten. Meer bepaald werden de volgende middelen toegekend:

- 7,4 mio EUR bijkomende recurrente middelen in het kader van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de social-profitsector in 2003. In 2003 werd dit bedrag nog via een overhevelingsbesluit toegekend aan Kind en Gezin. Vanaf 2004 wordt dit bedrag geïncorporeerd in de dotatie.

- 4,7 mio EUR voor het opvangen van de financiële gevolgen van de indexering van de loon- en werkingskosten.
- 0,1 mio EUR voor de financiering van de meerkost van de pensioenlast. Deze pensioenlast moet Kind en Gezin betalen voor de eigen statutaire personeelsleden.
- 4,9 mio EUR voor de verdere financiering van het sociaal statuut voor de onthaalouders. Om de situatie van de erkende en gesubsidieerde onthaalouders stabiel en minder kwetsbaar te maken, werd een sociaal statuut uitgewerkt. Dit sociaal statuut trad in werking per 1 april 2003. Om de financiële implicaties hiervan in 2003 op te vangen, werd aan Kind en Gezin toen een bijkrediet ten bedrage van 6 mio EUR toegekend. Aangezien dit sociaal statuut pas in de loop van 2003 in werking trad, is het recurrent benodigde bedrag hoger dan het bijkrediet 2003. Recurrent werden de benodigde middelen ingeschat op 10,9 mio EUR. Voor 2004 werd er dan ook nog een bijkomend krediet van 4,9 mio EUR toegewezen.
- 2,7 mio EUR ter financiering van de loondrift in de voorzieningen voor kinderopvang. Bij de berekening van de enveloppenbedragen ter subsidiëring van de diensten voor opvanggezinnen en de kinderdagverblijven worden leeftijd en anciënniteit van het personeel gebruikt als parameter. Een stijging van deze parameter, wat het geval is voor 2004, resulteert in een hoger enveloppenbedrag. Om in 2004 de voorzieningen te kunnen blijven subsidiëren waren deze bijkomende middelen noodzakelijk.
- 1,3 mio EUR ter financiering van de loondrift in de centra voor kindercare en gezinsondersteuning. Tot en met 2003 ontvingen de centra voor kindercare en gezinsondersteuning een capaciteitssubsidie die jaarlijks aangepast werd aan de index. Een aanpassing aan de evolutie van de anciënniteit van het personeel ontbrak nog. Door de voortschrijdende

anciënniteit in deze sector werden deze middelen steeds verder uitgehold. Om hieraan tegemoet te komen wordt vanaf 2004 de subsidie periodiek aangepast aan de loondrift binnen de sector. Om dit in 2004 te financieren werd dus een bijkrediet van 1,3 mio EUR toegekend.

Naast de verkregen bijkredieten werd er bij de initiële begroting 2004 door de Vlaamse Regering een besparing op studieopdrachten opgelegd. Voor de instelling komt dit neer op een besparing van 0,2 mio EUR.

De dotatie naar aanleiding van de initiële begroting 2004 nam dus netto toe met 20,8 mio EUR. Dit bracht de dotatie aan Kind en Gezin na de initiële begroting 2004 op 256,3 mio EUR.

De 1ste begrotingscontrole 2004 had tot gevolg dat de dotatie die aan Kind en Gezin werd toegekend, verhoogd werd tot 261,3 mio EUR.

Deze nettotoename van de dotatie met 5,0 mio EUR is de resultante van de volgende twee bewegingen:

- De incorporatie in de dotatie van de bijkomende recurrente middelen in het kader van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de social-profitsector in 2004. In het verleden gebeurde de toekenning van deze middelen altijd via een herverdelingsbesluit. In 2004 werd hierop een uitzondering gemaakt en werden de middelen bij de begrotingscontrole aan de dotatie toegevoegd.
- De verlaging van de dotatie met 0,3 mio EUR ten voordele van andere programma's binnen het domein "Gezin en Maatschappelijk Welzijn"

Tussen de 1ste en de 2de begrotingscontrole werden ook een aantal provisionele kredieten overgeheveld naar deze basisallocatie, waardoor de dotatie verhoogde tot 270,5 mio EUR. Meer bepaald gaat het hier over de volgende middelen, die samen een bedrag van 9,3 mio EUR vertegenwoordigen:

- bijkomende recurrente middelen toegekend in het kader van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord 2003-2004: 5,3 mio EUR, zijnde:
  - uitbreiding buitenschoolse opvang (plaatsen): 3,1 mio EUR;
  - flexibilisering opvang: 2,2 mio EUR;

- bijkomende recurrente middelen toegekend in het kader van de Ondernemingsconferentie: 4,0 mio EUR, zijnde:
  - nieuwe initiatieven binnen de kinderopvang: 2,5 mio EUR;
  - buurt- en nabijheidsdiensten: 1,5 mio EUR.

De 2de begrotingscontrole 2004 resulteerde in een daling van de dotatie aan Kind en Gezin tot 266,7 mio EUR. Deze afname van de dotatie met 3,8 mio EUR was eenmalig en was samengesteld uit de volgende elementen:

- 2,0 mio EUR werd in 2004 eenmalig overgeheveld naar de "dotatie aan Kind en Gezin tot financiering van de toelagen voor de aankoop, bouw, verbouwing, uitbreiding en uitrusting van crèches". Deze overheveling was noodzakelijk om het tekort aan VIPA-ordonnanceringskredieten waarmee Kind en Gezin in 2004 geconfronteerd werd, op te vangen.
- 1,8 mio EUR moest in 2004 eenmalig bespaard worden. Deze eenmalige besparing was in hoofdzaak mogelijk door het nog niet op kruissnelheid zijn van de initiatieven die gefinancierd werden met de meest recent toegekende middelen (middelen toegekend in het kader van de Ondernemingsconferentie en in het kader van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord).

Ten slotte werd er na de 2de begrotingscontrole nog een bedrag van 0,5 mio EUR overgeheveld vanuit de indexprovisie ter financiering van de gevolgen van de overschrijding van de spilindex in 2004.

1.1.2 Dotatie aan Kind en Gezin gefinancierd met de netto-opbrengsten van de Nationale Loterij

Sinds 2002 wordt de toelage gefinancierd met de netto-opbrengsten van de Nationale Loterij, toegekend en uitgekeerd door de Vlaamse Gemeenschap. Voor 2004 werd een dotatie van 0,6 mio EUR ontvangen. Met deze toelage worden een aantal innoverende projecten (mee)-gefinancierd. Het gaat meer bepaald om projecten die werken rond kansarmoede, de integratie van risicogroepen en het verantwoord inspelen op bijzondere leefsituaties die voor de besteding van de jaarlijkse dotatie in aanmerking komen.

1.1.3 Dotatie aan Kind en Gezin voor de financiering van de toelagen voor aankoop, bouw, verbouwing, uitbreiding en uitrusting van crèches ("VIPA-investeringsdotatie")

Eind 2003 bedroeg het gecumuleerde overschot opgebouwd op deze dotatie nog slechts 1,6 mio EUR. Aangezien dit bedrag onvoldoende zou zijn om alle VIPA-investeringsstoelagen aan voorzieningen ook effectief te kunnen betalen in 2004, werd er bij het opmaken van de initiële begroting 2004 een VIPA-investeringsdotatie van 4,6 mio aangevraagd. Het toegekende bedrag naar aanleiding van de initiële begroting 2004 beperkte zich evenwel tot 2,0 mio EUR.

Om de in 2004 uit te betalen VIPA-investeringsstoelagen aan voorzieningen niet in het gedrang te brengen, werd een beschikking van de uitgaven ter goedkeuring voorgelegd. Naar aanleiding van de 2de aangepaste begroting 2004 werd deze beschikking van de uitgaven geformaliseerd in een overdracht van dotatie van 2,0 mio EUR vanuit de dotatie aan Kind en Gezin naar de VIPA-investeringsdotatie aan Kind en Gezin. Voor 2004 bedroeg deze dotatie aldus 4,0 mio EUR.

1.1.4 Vastleggingsmachtigingen aan Kind en Gezin

De "Vastleggingsmachtiging aan Kind en Gezin" werd behouden op het bedrag dat toegewezen werd naar aanleiding van de opstelling van de initiële begroting 2004, namelijk 5,8 mio EUR. Dit is een doortrekking van de vastleggingsmachtigingen zoals toegekend in 2003.

1.2 UITVOERING VAN DE BEGROTING

1.2.1 Resultaat

De uitvoering van de begroting werd in 2004 afgesloten met een tekort van 1,6 mio EUR (zie tabel 6.1). Dit tekort is volledig toe te schrijven aan het tekort op de VIPA-investeringsdotatie.

Het resultaat op de VIPA-investeringsdotatie wordt afgezonderd van het resultaat op de werkingsdotatie, omdat deze dotatie alleen mag worden aangewend voor de financiering van de VIPA-investeringsstoelagen die Kind en Gezin

uitbetaalt aan de voorzieningen. Aangezien er in 2004 meer VIPA-investeringsstoelagen aan de voorzieningen werden uitbetaald (5,7 mio EUR) dan dat er aan VIPA-investeringsdotatie werd toegekend (4,0 mio EUR), is het resultaat op deze dotatie in 2004 negatief. In het verleden werd evenwel een overschot opgebouwd op de VIPA-investeringsdotatie. Eind 2003 bedroeg dit overschot nog 1,6 mio EUR. Het negatieve resultaat wordt dan ook volledig gefinancierd door dit overschot in te brengen in de begroting van 2004.

1.2.2 Ontvangsten in 2004

Zes categorieën van ontvangsten financieren de uitgaven (zie tabel 6.2).

De inkomsten vanuit de sector overheid vormen met een totaal van 274,3 mio EUR de belangrijkste financieringsbron (71,1%). Onder deze categorie ressorteren:

- de dotaties zoals hierboven aangehaald (zie punt 1.1);
- de renteontvangsten van het Centraal Financieringsorgaan;
- de premies voor gesco's (gesubsidieerde contractuele personeelsleden);
- de tegemoetkoming van de RSZ met betrekking tot de tewerkstelling in het kader van de publieke Sociale Maribel;
- de premies van het Interdepartementaal Begrotingsfonds Brussel.

De functionele ontvangsten betreffen de ouderbijdragen uit de gesubsidieerde kinderopvangsector en de bijdragen voor adoptie. Voor 2004 bedroegen de totale bijdragen 81,7 mio EUR (een daling met 0,2% ten opzichte van 2003) en vertegenwoordigen ze aldus een aandeel van 21,2% in het totaal van de ontvangsten.

De derde bron van financiering is de opname van gelden uit het reservefonds. De Raad van Bestuur geeft een bestemming aan deze middelen. De middelen uit het reservefonds kunnen dan ook alleen maar aangewend of opgenomen worden voor de eraan gegeven bestemming. In 2004 werden voor een bedrag van 4,3 mio EUR middelen uit het reservefonds aangewend. In 2004 werd er 0,7 mio EUR opgenomen

uit de lening die werd aangegaan ter financiering van de verbouwwerken aan de Kind en Gezin-Academie. De opname van de lening is maar mogelijk naar rato van de vorderingen van de verbouwwerken.

Deze verbouwwerken waren in 2004 nog niet afgerond en dus werd ook de lening nog niet volledig opgenomen in 2004. Net zoals de derde bron van financiering zijn ook deze middelen gerelateerd aan specifieke uitgaven.

De desinvesteringen, die een vijfde categorie van ontvangsten vertegenwoordigen, bedroegen in 2004 24,2 mio EUR of een aandeel van 6,3% in de totale ontvangsten in 2004.

Deze categorie is in 2004 uitzonderlijk hoog ten gevolge van de verkoop van de administratieve zetel van Kind en Gezin. Hiertoe werd op 17 september 2004 besloten door de Vlaamse Regering. Deze transactie bracht 24,2 mio EUR op die, conform de beslissing van de Vlaamse Regering, werd toegevoegd aan het reservefonds van Kind en Gezin.

De zesde en kleinste categorie van ontvangsten betreft de variaontvangsten. In 2004 vertegenwoordigden deze ontvangsten een bedrag van 0,8 mio EUR of een aandeel van 0,2% in het totaal van de ontvangsten in 2004. Onder deze categorie worden onder andere de recuperatie van kosten, de inkomsten uit sponsoring en de inkomsten uit de verkoop van folders ondergebracht. In 2004 werd eveneens een nalatenschap te gelde gemaakt. Dit bedrag werd eind 2004 toegevoegd aan het reservefonds van Kind en Gezin.

1.2.3 Uitgaven in 2004

Net als de ontvangsten worden voor een goed overzicht ook de uitgaven onderverdeeld in een aantal categorieën.

De belangrijkste uitgavencategorie is die van de subsidiëring. In vergelijking met 2003 steeg het totale bedrag aan subsidiëring uitgaven met 9,86% tot 292,4 mio EUR (75,4% van de totale uitgaven).

Binnen het beleidsveld kinderopvang

werd 239,7 mio EUR aan subsidies uitbetaald, wat 61,8% van de totale uitgaven betekent. De niet geringe stijging ten opzichte van 2003 (+10,5%) is zowel terug te vinden in de kapitaaloverdrachten (de uitbetaalde VIPA-investeringsstoelagen) als in de inkomstenoverdrachten en heeft verschillende oorzaken. Wat de inkomstenoverdrachten betreft, werden er naast de indexering van de subsidiebedragen bijkomende middelen uitgekeerd als gevolg van de invoering van het sociaal statuut voor onthaalouders. Ook de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de social-profitsector leidde in 2004 tot een verhoging van de subsidiëringbedragen. Met dit akkoord werd een verbetering van de arbeidsvoorwaarden voor het personeel binnen het paritair subcomité voor de gezondheidsinrichtingen en -diensten beoogd. Ten slotte konden er ook bijkomende subsidiëringuitgaven uitgekeerd worden met de middelen toegekend in het kader van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord en in het kader van de Ondernemingsconferentie. Meer bepaald werden deze middelen aangewend ter subsidiëring van de volgende zaken:

- bijkomende plaatsen binnen de kinderopvang en binnen de initiatieven voor buitenschoolse opvang;
- het aanbieden van flexibele opvang;
- buurt- en nabijheidsdiensten.

Wat de kapitaaloverdrachten betreft, zijn er in 2004 heel wat meer aanvragen ingediend dan de voorbije jaren. Terwijl in het verleden het bedrag aan VIPA-investeringsstoelagen systematisch lager lag dan de toegekende vastleggingen, is in 2004 een inhaalbeweging gestart. In 2004 werd binnen het beleidsveld preventieve gezinsondersteuning 52,8 mio EUR aan subsidies uitbetaald. Deze subsidies bedragen 13,6% van de totale uitgaven. De stijging van de uitgaven met 7,0% ten opzichte van 2003 is ook hier toe te schrijven aan een aantal factoren. Naast de indexering van de subsidiebedragen en de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord, is de stijging toe te schrijven aan de subsidiëring van de anciënniteit binnen de centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning. Deze component werd in

het verleden niet gesubsidieerd. Ten slotte zorgde het gestegen aantal zittingen georganiseerd door de consultatiebureaus ook in 2004 voor een gestegen subsidiëring. Deze stijging van het aantal zittingen is toe te schrijven aan het verbeterde doelgroepbereik, waardoor meer kinderen zich aanmelden op de consultatiebureaus en ook meer kinderen het volledige programma doorlopen.

De totale uitgaven voor personen verbonden aan de instelling bedroegen 48,0 mio EUR. Dit vertegenwoordigt 14,4% van de totale uitgaven en stemt overeen met een toename van 5,19% tegenover 2003. De gestegen personeelsuitgaven zijn in hoofdzaak toe te schrijven aan de bijkomende aanwervingen die door Kind en Gezin gerealiseerd konden worden als gevolg van de publieke Sociale Maribel. Daarnaast gaven ook de verhoging van het vakantiegeld, de verhoging van de eindejaarstoelage en de overschrijding van de spilindex aanleiding tot gestegen uitgaven.

De functioneringsuitgaven en de investeringen bedroegen samen 15,5 mio EUR, wat 4,0% van de totale uitgaven vertegenwoordigt en een stijging met 18,5% ten opzichte van 2003 betekent. Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan twee componenten. Ten eerste zijn er de in 2004 uitgevoerde verbouwwerken aan de Kind en Gezin-Academie. Ten tweede zijn er, ten opzichte van 2003, de bijkomende uitgaven verbonden aan het voortzetten van de Kind en Gezin-Lijn – kinderopvang en aan het starten van het proefproject Kind en Gezin-Lijn in West-Vlaanderen.

Als gevolg van de vervroegde aflossing van een van de leningen ligt de uitgaven-categorie "rentebetalingen en kapitaalaflossingen leningen" beduidend hoger dan in 2003.

Kind en Gezin spijsde in 2004 het reservefonds met een bedrag van 28,6 mio EUR. Dit bedrag ligt uitzonderlijk hoog als gevolg van de verkoop van de administratieve zetel van Kind en Gezin in 2004. Conform de beslissing van de Vlaamse Regering werd de opbrengst hiervan (zijnde 24,2 mio EUR) toegevoegd aan het reservefonds. De overige gelden die in dit reservefonds worden opgenomen, krijgen van de Raad van Bestuur een welbepaalde bestemming.

2. STAND VAN ZAKEN OP 31 DECEMBER 2004

2.1 GECUMULEERD BUDGETTAIR RESULTAAT

2.1.1 Gecumuleerd resultaat op de werkingsdotatie

Net als eind 2003 is er eind 2004 noch een tekort noch een overschot op de werkingsdotatie.

2.1.2 Gecumuleerd resultaat op de VIPA-investeringsdotatie

Het gecumuleerde overschot eind 2003 (zijnde 1,6 mio EUR) werd volledig ingebracht in de begroting 2004. Eind 2004 is er dus noch een tekort noch een overschot op de VIPA-investeringsdotatie.

2.2 RESERVEFONDS

Eind 2004 beschikt Kind en Gezin over een reservefonds waarop een bedrag staat van 38,1 mio EUR. Dit zijn reserves met een bijzondere bestemming. Ze kunnen opgesplitst worden in de volgende drie groepen.

De reserves met betrekking tot de jaartoelagen van de Nationale Loterij. Deze reserves worden aangewend voor specifieke projecten inzake kansarmoede, kinderrechten, enz. Eind 2004 is deze reserve volledig aangewend.

Daarnaast zijn er de reserves "Eigen Fondsen". Als openbare instelling en ingevolge het oprichtingsdecreet heeft Kind en Gezin eigen bezit (roerend en

onroerend) dat afzonderlijk wordt beheerd. Verrichtingen op eigen middelen worden weliswaar binnen eenzelfde boekhouding geboekt, maar worden afzonderlijk gerapporteerd in de begroting en hebben geen invloed op uitgaven en ontvangsten met betrekking tot de uitvoering van de decreetale opdrachten, tenzij de eigen middelen expliciet worden ingebracht in de begroting. De reserves "Eigen Middelen" zijn in 2004 verhoogd met 24,2 mio EUR, enerzijds ten gevolge van de incorporatie van de opbrengst van de verkoop van de administratieve zetel van Kind en Gezin (24,1 mio EUR), en anderzijds ten gevolge van de incorporatie van de opbrengst van een te gelde gemaakte nalatenschap in 2004 (0,1 mio EUR). Ten slotte is er het gedeelte met betrekking tot reserves op de werkingsdotatie van Kind en Gezin. Enerzijds werd deze reserve in 2004 aangewend ten bedrage van 4,1 mio EUR. Anderzijds werd deze reserve gespijsd ten bedrage van 4,4 mio EUR. Dit resulteerde dus in een nettotoename van 0,3 mio EUR. De Raad van Bestuur beslist over de bestemming van deze reserves. Deze bestemming moet wel passen in de opdrachten die decretaal aan Kind en Gezin zijn opgedragen of die haar door de Vlaamse Regering worden gegeven.

BEGROTINGSRESULTAAT

In duizend EUR	2003	2004
Algemeen totaal inkomsten	333 039,16	386 023,98
Algemeen totaal uitgaven	333 242,68	387 658,61
Begrotingsresultaat	203,52	-1 634,63

6.1 Vergelijking begrotingsresultaat 2003-2004

ONTVANGSTEN

In duizend EUR	2003	%	2004	%
A. Inkomsten vanuit de sector overheid				
Dotatie "Kind en Gezin"	248 099,76		267 194,00	
Dotatie "Nationale Loterij"	560,24		560,30	
Renteontvangsten	243,52		352,00	
Investeringsdotatie crèches (VIPA)	0,00		4 046,00	
Premies gesco's en EWE's	144,24		131,35	
Tegemoetkoming Sociale Maribel	0,00		1 890,93	
Premies Interdepartementaal Begrotingsfonds	102,17		122,15	
Totaal overheidsdotaties	249 149,93	74,8	274 296,73	71,1
B. Functionele ontvangsten				
Ouderbijdragen ontvangen door kinderdagverblijven en door te storten aan Kind en Gezin	31 838,80		31 461,69	
Ouderbijdragen ontvangen door diensten voor opvanggezinnen en door te storten aan Kind en Gezin	50 026,94		50 255,04	
Ouderbijdragen ontvangen door diensten voor opvanggezinnen verbonden aan kinderdagverblijven en door te storten aan Kind en Gezin	0,00		0,00	
Bijdragen adoptie	6,45		8,30	
Totaal functionele ontvangsten	81 872,19	24,6	81 725,03	21,2
C. Reservefond				
Totaal reservefond	1 419,52	0,4	4 348,85	1,1
D. Opname lening				
Totaal opname lening	0,00	0,0	698,92	0,2
E. Desinvesteringen				
Verkoop bestaande gebouwen	0,00		24 150,70	
Verkoop overige materialen	49,53		38,23	
Totaal desinvesteringen	49,53	0,0	24 188,93	6,3
F. Varia				
Recuperatie van kosten en variaontvangsten	548,00		710,78	
Scheningen en legaten	0,00		54,75	
Totaal varia	548,00	0,2	765,53	0,2
Algemeen totaal	333 039,16	100,0	386 023,98	100,0

6.2 Vergelijking van de ontvangsten 2003-2004

UITGAVEN: BESTEMMING

In duizend EUR	2003	%	2004	%
A. Uitgaven aan personen verbonden aan de instelling				
Personeelssalarissen, incl. aanvullende pensioenen	43 964,62		46 181,03	
Representatie- en reiskosten	1 660,77		1 813,27	
Totaal A	45 625,39	13,7	47 994,30	12,4
B. Functioneringstoelagen				
Totaal B	10 574,39	3,2	12 094,59	3,1

UITGAVEN: BESTEMMING (VERVOLG)

In duizend EUR	2003	%	2004	%
C. Subsidiëring				
Kinderopvang				
Investeringsstoelagen kinderdagverblijven (incl. terugstorting aan de Vlaamse Gemeenschap)	3 374,57		5 680,63	
Kinderdagverblijven	118 073,72		128 140,11	
Diensten voor opvanggezinnen	81 824,42		88 649,14	
Diensten voor opvanggezinnen verbonden aan kinderdagverblijven	0,00		0,00	
Initiatieven buitenschoolse opvang	5 229,52		7 177,17	
Vorming kinderopvang	38,22		271,50	
Projecten kinderopvang	1 695,56		1 808,67	
Projecten Derde Arbeidscircuit	4 827,64		5 498,46	
Financiële ondersteuning mini-crèches	1 744,33		2 389,75	
Totaal Kinderopvang	216 807,98	65,1	239 615,44	61,8
Preventieve Gezinsondersteuning				
INLOOP-teams	1 037,11		1 007,17	
Consultatiebureaus, steunpunten	7 574,73		8 334,84	
Infovergaderingen "Kind op Komst"	33,26		34,96	
Medische zittingen in mini-creches	3,09		4,12	
Prenatale consultatiebureaus	158,31		175,01	
Expertisecentra kraamzorg	427,05		553,10	
Vertrouwenscentra kindermishandeling	3 121,18		3 205,50	
Adoptie	1 165,95		1 239,27	
Centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning	33 349,54		35 205,36	
Centra voor integrale gezinszorg	0,79		0,78	
Diensten voor private gezinsplaatsing	339,02		416,10	
Projecten bijzondere opvang en kansarmoede	1 814,38		2 314,97	
Kinderrechten	289,54		293,83	
Opvoedingsondersteuning	31,91		1,36	
Sociale bijdragen aan gezinnen	18,15		15,69	
Totaal Preventieve Gezinsondersteuning	49 364,01	14,8	52 803,06	13,6
Totaal C	266 171,99	79,9	292 418,50	75,4
D. Investerings en aankopen				
Vervoermateriaal	39,60		83,98	
Installaties, kantoormachines en uitrusting	114,14		164,73	
Meubilair	52,97		45,73	
Informatica: hardware en software	2 242,32		1 391,21	
Boeken	86,57		77,85	
Aankoop van bestaand gebouw	1,49		1 672,55	
Totaal D	2 537,08	0,8	3 436,05	0,9
E. Rentebetalingen en kapitaalaflossingen leningen				
Totaal E	1 333,41	0,4	3 136,09	0,8
F. Spijzing reservefonds				
Totaal F	7 000,42	2,1	28 579,09	7,4
Algemeen totaal	333 242,68	100,0	387 658,61	100,0

6.3 Vergelijking van de uitgaven naar bestemming 2003-2004